

REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Serisori neînscrise nu se
primesc.
Manuscrisuri nu se returnează.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachf.,
Nur. Augenthaler & Brauer Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelt Nachf., Anton Oppelt.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII Brăsovet-kört).
Prețul inserțiilor: o serie
garmonid pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tariful și invo-
ială. — RECLAME pe pagina
8-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

(Număr de Duminică 37.)

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-ri de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-ri de Duminică 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
târgului Inului Nr. 30, etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 200. — Anul LXXI.

Brașov, Vineri 12 (25) Septembrie

1908.

Să luăm aminte!

Avem să ne împlinim azi o gravă și sfântă datorie publicistică.

Întâi de toate trebuie să atragem luarea aminte a cetitorilor noștri, a publicului și a întreg neamului românesc asupra faptului, că în desfășurarea vieții noastre năcăjite și chinuite naționale am ajuns iarăși la un moment de cea mai mare însemnătate și de cea mai grea cumpănă.

După patruzeci de ani de obla-duire ungurească în veacul dualismu-lui austro-ungar, spiritul timpului și împrejurările politice din monarhia noastră au adus cu sine, ca însuși Domnitorul nostru, Majestatea Sa împărătească și regească apostolică, să vadă și să cunoască neapărata cerință și trebuință a timpului, după care nu mai merge ca dieta ungurească, parlamentul central al țării aparținătoare coroanei Sf. Stefan, să fie ales ca până acuma numai de-o mică minoritate a cetățenilor, de niște clase privilegiate, ear marea mulțime a cetățenilor să n'aibă drept de vot la alegeri și să nu fie de loc reprezentați în dietă și ca prin urmare Majestatea Sa să pretindă dela guvernul țării, să facă cu puțință printr-o reformă electorală și în deosebi prin introducerea votului universal, ca toți cetățenii fără deosebire să se poată bucura, în măsura cea mai largă posibilă, de dreptul electoral și să fie astfel reprezentate în parlamentul central din Budapesta toate păturile populației și toate popoarele regatului ungar.

Aceasta reformă electorală după ce a fost timp îndelungat trăgănată, va veni totuși în curând cu chiu cu vai înaintea dietei. Cauzele trăgănării le cunoaștem. Dorinței monarhului și dorinței țării i se opune voința și tendința celor ce au stăpânit până azi, ca să-și pastreze stăpânirea și supremația și deci să zădărnicească cât numai se poate lărgirea și estinderea dreptului electoral în înțelesul adevărat democratic pe baza dreptății, a egalității pentru toți.

În cele din urmă, neavând încătrău și fiind siliți de-a procede vrând nevrând la reforma electorală, la care s'au angajat în pactul încheiat cu coroana când au venit la putere, guvernul și coaliția vor trebui să prezenteze peste vr'o lună de zile camerei proiectul de reformă electorală. În ședința de ieri a camerei la interpelația deputatului Dr. A. Vlad, ministrul de interne Andrássy a răspuns indirect, că în adevăr proiectul său de reformă electorală e întemeiat pe sistemul pluralității; adică ca o parte dintre alegători, cari știu ungurește, ori plătesc mai multă dare, ori au diplome ș. a să aibă dreptul a două sau trei voturi, pe când mulțimea cea mai mare a cetățenilor va uza numai de dreptul unui singur vot. A mai declarat ministrul Andrássy că aceasta nedreptate strigătoare la ceriu, prin care se zădărnicește tot ce se așteaptă dela votul universal, — adică să fie cât mai mare egali-

tate în exercitarea dreptului de vot, căci un cetățean, fiindcă are mai multă avere sau o diplomă, nu e mai bun decât altul care și el își plătește după ale sale puteri contribuția și își dă partea lui la jertfa de sânge pentru apărarea patriei — a trebuit să se ia în proiect, fiindcă altfel nu se putea asigura supremația rasei maghiare.

Ce a fost până acuma să se continue așadar cu ajutorul sistemului pluralității; elementul maghiar să continue a fi stăpân absolut în dietă și celelalte popoare să rămână și în viitor lipsite de putința de a face să se țină seamă și de dorințele și trebuințele lor!

Se poate oare ca după toate câte s'au petrecut înăuntrul monarhiei, după introducerea votului universal, egal și secret în Austria, mișcarea pentru votul universal pornită chiar la dorința Majestății Sale să se sfârșească în Ungaria c'un astfel de dezastru?

Deja răsună pe toată întinderea Țării ungurești și a Ardealului glasul protestator al părții covârșitoare a populației țării în contra atentatului ce-l încearcă cei dela putere asupra libertății sale electorale. Românii își unesc glasul lor cu al celorlalți. Ori câte s'ar fi petrecut până acuma pentru a-l sugruma, ori câte loviri ar fi primit Românii dela ocărmuitorii țării și ori câte greșeli și păcate s'ar fi săvârșit de oamenii noștri până acuma, în fața celor ce se petrec azi este o datorie sfântă națională românească să strigăm și să protestăm în gura mare în contra tendinței de a sugruma libertatea electorală ce-o reclamă principiul votului universal, și să dăm în același timp tot sprijinul posibil și deputaților naționaliști, cari luptă pentru izbânda lui!

Pentru fondul jubilar al „Gazetei“.

Au mai contribuit:

Onor d. Romul Raca din Bouțari 5 (cinci) coroane.

Dognăica (Bănat) 21 Septembrie 1908. — Prea onor d-le director! Ca fiu al națiunii români din unghiul cel mai îndepărtat al Bănatului, trimit și eu pentru fondul jubilar al „Gazetei“ 2 (două) coroane. Dumnezeu să vă țină în lupta dreaptă încă mulți fericiți ani!

Alexa Bălătescu.

Revista politică.

E vorba ca toate partidele opoziționale ungurești să formeze dimpreună cu naționaliștii și cu socialiștii o contra-coalițiune pentru eluțarea votului universal. Deputatul naționalist slovac Mateiu Bella, făcând darea de seamă înaintea alegătorilor săi din Lipto-Szt-Miklós să fi zis între altele: Se pregătește o contra-coaliție și încă fără considerare de naționalitate. Faptul acesta este unic în istoria Ungariei. Ne stau înainte grele lupte. Dar dacă va isbuzi a se face contra-coaliția popoarelor, învingerea va fi a po-

porului. Această coaliție e cea mai sigură garanță și pentru aceea, ca gravaminele (plângerile) limbistice și culturale ale naționalităților nemaghiare să fie curmate. Adunarea populară slovacă, cătră care a vorbit Bella, a primit un proiect de rezoluțiune, care apelează la toți deputații din partidul naționalist, ca să fie cu statornicie în luptă, până ce vor isbuzi a dobândi votul universal. Adunarea slovacă a adresat apoi o telegramă Majestății Sale cu rugarea ca să nu dea aprobarea sa preainaltă proiectului de reformă cu votul plural.

Printrun autograf preainalt publicat în ziarele oficiale *delegațiunile* au fost convocate pe ziua de 8 Oct. la Budapesta.

Unul dintre politicienii maghiari, cari cunosc mai deaproape gândurile și vrerile celor dela cârma țării, publică în ziarul „Pesti Hirlap“ următoarele informațiuni privitoare la *situațiunea actuală politică*. Guvernul s'ar fi hotărât, zice-se, să îndeplinească reforma electorală și să resolve cestiunea băncii naționale și problemele militare. Pentru desbaterea și votarea reformei electorale guvernul are nevoie cam de un an iar un alt an i-ar trebui, până s'ar pregăti și eșecuta alegerile cele nouă pe baza noiei legi electorale. În timpul acesta de doi ani guvernul va căuta să resolve afacerile militare și cestiunea băncii prin fusiunea partidelor coaliției și prin realizarea unei înțelegeri corespunzătoare cu Austria. E vorba adevărat să se creieze în Ungaria și în Austria o bancă independentă, care însă să stabilească în înțelegere comună cestiunile cari privesc conducerea afacerilor și convențiunea monetară.

În 22 Septembrie după amiază *partidul naționalist dietal* a avut o conferință în care a decis, că reflectează de a fi reprezentat și el în *delegațiune* prin doi membrii ordinari și un membru suplent. Pe baza acestei hotărâri presiul partidului a adresat lui Francisc Kossuth, ministru de comerț și președinte al partidului independist și dela 48, în care îi comunică această dorință a partidului naționalist. Totodată numinează pe deputații Mihail Polit, Vasile Lucaci respective pe deputatul Milan Hodza, ca pe aceia, pe cari partidul îi candidează ca membrii ai săi în *delegațiune*. Intru cât la alegerea membrilor în *delegațiune*, ce a fost pusă la ordinea zilei în cameră pe ziua de 23 Septembrie nu s'ar lua în considerare dorința partidului naționalist, membrii acestuia sunt hotărâți de a se retrage și din celelalte comisii dietale în cari au fost aleși.

O altă știre mai adaugă, că în scrisoarea clubului naționalist cătră Kossuth se declară, că dacă cererea lui va fi respinsă, partidul va privi aceasta de cea mai aspră provocățiune. Mai adaugă știrea, că Milan Hodza a avut cu deputatul indepen-

dist Sümegi un schimb de vorbe aspru. Sümegi să-i fi imputat lui Hodza că „naționalitățile ar primi splijin material dela Kristoffy“. — Cum vedem toate le-ar născoci independenții de ciudă că naționaliștii stăruie pentru recunoașterea drepturilor lor.

Nemulțumirea în sânul naționalităților și elementelor democratice maghiare din Ungaria în *contra proiectului de reformă electorală* a ministrului Andrássy crește pe zi ce merge. Mișcării pornite de deputații naționaliști și de conducătorii socialiști s'au alăturat acum și *partidul radical maghiar* (partidul fostului ministru Kristoffy) care a ținut trei mari întruniri în Oedenburg, Careii mari și Pojun, în care s'a hotărât cea mai îndărgită luptă în contra introducerii plănuite a votului plural. La adunările aceste au luat parte mai multe sute de meseriași, mici proprietari și comercianți maghiari. — Tot în direcțiunea aceasta a pornit o viuă mișcare și partidul țărănesc maghiar, care va ținea la sfârșitul acestei luni vre-o 50 de adunări în favorul votului universal în comitatele Bichiș, Arad, Cienad, Ciongrad și Bihor.

După frământări și tratări îndelungate cu partidul sârbilor radicali i-a succes în fine guvernului maghiar să așeze în scaunul văduvit de *patriarch al Sârbilor pe unealta sa oarbă episcopul Bogdanovici*, care în ședința de alaltăieri a congresului bisericii sârbești a fost ales cu majoritate de voturi, întrunind 48 de voturi. Pe lângă multe servicii „patriotice“ ce le va face noul patriarch stăpânului săi maghiari va fi și acela, că *va înființa în țară biserica gr. ort. maghiară*. Se știe adevărat, că este mare dorința guvernului de a se înființa în țară o biserică gr. ort. maghiară, cu limba ungurească ca limbă liturgică, pe seama credincioșilor, cari în cursul vremii s'au maghiarizat, uitându-și limba strămoșească. Constituțiunea în biserica gr. ort. maghiară nu e împiedecată prin nici o împrejurare. Ea se poate face ori unde. Greutatea e însă, că pentru asemenea parochii gr. ort. maghiare nu se capătă preoți, fiindcă nici cei românești, nici cei sârbești, nu pot să slujască la altar, decât în limba lor națională, în limba bisericii lor. Ar trebui deci să fie instituiți preoți maghiari pe seama acestor comunități bisericești gr. ort. maghiare. Dar cine să-i sfințească? Un episcop gr. ort. maghiar! Și pe acesta iarăși cine să-l investeze cu darul arhieresc? Episcopul Lucian Bogdanovici, în cazul că va ajunge patriarch sârbesc, a luat angajament și se obligă să o facă aceasta. Se sfințească intru Archiereu pe un om de încredere al guvernului, care apoi va fi încredințat cu organizarea în țară întreagă a bisericii gr. ort. maghiare.

Idealul.

Istoria ne este mărturie, că individul prin cultura ingeniului se înalță la un ideal și prin energia caracterului îl realizează pe pământ. Nimic nu ar fi putut contribui mai mult la răspândirea idealului libertății dintre toate îndrumările ce ni le-a legatuit marea revoluțiune franceză decât cuvântul lui Mirabeau: „*dați slugarnice Europe instrucțiune ca să poată rumpe lanțurile despotismului*“.

Azi în urma instrucțiunii universale, cunoaștem idealul libertății nu numai noi Europenii, ci toți membrii categoriei culte a întinsei omenimi. Avem și sentimentul, că libertatea face pe om mare. Numai ideea că omul are dreptul necontestat de a desvolta neîmpiedecat esența ființei sale omenești în toate direcțiunile, poate da impuls statornic individului de a-și afirma dreptul la viață în toată strălucirea puterilor intelectuale ce fac esența și mărirea adevărată a omului. Aceasta este just!

Dar când oare vor putea toate națiunile scrie despre idealul libertății cu aceea îndreptățire ce dictează unui bărbat de stat francez enunțarea măgulitoare pentru oricare francez: „Nu singur numai din motivul simpatiei naturale față de toate evoluțiunile spre libertate ce avem noi Francezii trebuie să ne felicităm în fața măreței mișcări ce transformează azi Turcia etc....?!”

Răspuns la aceasta întrebare vecinic actuală, îl va da caracterul.

Idealul și caracterul trebuie să fie nedespărțiți în sufletul nostru și în toată înălțuirea vieții noastre de oameni liberi. Când idealul național de ex. se va preface în caracterul fiecărui om cult, va urma aproape dela sine și libertatea politică națională și prin urmare neatârănarea națiunilor. Convingerea că avem dreptul libertății ne dă demnitate și impuls ca să realizăm în noi, în sânul națiunii, în sânul omenimei idealul libertății. Doar știut este, că în lupta mare a vieții izbânda este a aceluia care are mai puternică convingere!

Nici nu este dat individului a ieși din întunecul până când nu se înalță la un ideal și până când nu are tărie de caracter de-a desvolta muncă cinstită pentru realizarea aceluia.

În aceasta virtute cardinală au întrecut Francezii pe celelalte națiuni și ne servește de învățătură istoria lor, că poate zice o națiune că are simpatie naturală pentru un ideal sau nu?! Să învățăm dela Francezi cultul idealului libertății, dela frații noștri italieni cultul idealului artei, când ne cugetăm la idealul ce ni-l'am ales.

Din sângele Francezilor căzuți la Waimy, Iemappes, Marengo, Jena, Austerlitz, Friedland, Lipsca, Berezina, Waterloo s'a plămădit libertatea omului și a națiunilor. Orice ideal mare numai prin sacrificii se poate realiza. Dar să nu fim sceptici și mici la suflet în fața acestui fapt absolut.

Idealul chiar pentru că este ideal ne dă energie de a oferi cele mai extreme jertfe pe altarul său!

Numai aceea se impune, ca să avem înainte pregătire, să manifestăm dorul de a ne instrui, de a ne lămurii asupra idealului propriu și energia caracterului de a nu-l părăsi!

Cinstirea datorințelor și însuflețirea pentru ideal ne duc pe calea cea mai dreaptă în lumea ce realizează lucrurile mari, pe cari ni-le înfățișăm în chip mistic ca tot atâtea idealuri.

Cluj, 19 Septembrie 1908.

Cassiu Maniu.

Din România.

În 26 August st. v. s'a împlinit un an de când, în miezul unei zile călduroase, un car mortuar ducea la Gara de Nord spre cimitirul Șerban Vodă (Helu), rămășițele pământești ale lui Bogdan Petriceicu Hașdeu.

Privind cortegiul și se părea că pleacă un bătrân rămas străin, fără rude, și urmat de un număr restrâns dintre membrii societății de înmormântare din care făcuse parte...

Numai unii dintre trecători sau dintre stâlpii cafenelelor din „Victoria” rămăneau cu ochii mari când, zărind în urma carului mortuar persoane cunoscute, citeau apoi pe coroane numele Hașdeu.

Și în adevăr, când te gândești, acum în urmă, îți dai seamă că nu putea să fie altfel — și că nimic nu se putea adăoga la aureola, care împodobește numele marelui filolog și istoric, folosindu-se fastul, limbușia, luxul și toate formele — seci și mincinoase cari însoțesc la ultimul lăcaș pe puternicii prin bogăție și naștere ai zilelor noastre, pe politiciștri de duzină sau alte nuliități celebre.

Hașdeu trebuia să meargă singur, lăsând neamului său întreaga lume pe care o trăise și o simțise el, toată munca variată și aleasă pe care a putut-o săvârși în frumoasa lui viață.

A fost un om de muncă, de luptă și de o aleasă simțire — tocmai cum cerea jumătatea a doua a veacului al 19-lea, timpul de întărire și înnoire a vieții Principatelor Unite din toate punctele de vedere. El a fost creațiunea acestor vremi, cari cereau oamenilor distincții contribuție pe toate terenele: în știință, în filologie, în istorie, în artă și chiar în politică.

„Un an, acum, de când a plecat, urmându-l, după puține zile, cel mai desăvârșit cântăreț în culori al frumuseților României și țărânului român, Nicolae Grigorescu. — Tot odată, cei doi preoți ai adevărului și frumosului, cari ultimii ani

și-i-au petrecut sub acelaș cer și în aceeaș natură mândră dela Cămpina.

Și — ce curioasă coincidență! — tot în 26 August v. s'a împlinit 313 ani de când neastâmpăratul domn al Țării Muntenesti, Mihai Viteazul s'a încumetat, împreună cu 16,000 de oșteni, să țină piept, la Vadul Călugărenilor, hordei de 200,000 de turci, în fruntea cărora venia, cu gând de nimicire, Sinan-ul, pe cât de bătrân, pe atât de viteaz și de temut!

Și el venia să pedepsească nesupunerea și mai cu seamă să răsbune cutezanța pe care o avuse Domnul Munteniei de a da o raită prin Impărăția Turcilor, pe cari, pentru a-și cruta locuitorii și holdele țării ținea să-i bată la ei acasă. Și a trecut Sinan Pașa pedepsit prin Vadul Călugărenilor lăsându-și în mocirla Neajlovului, calul și doi dinți.

Se fac în fiecare an rugăciuni în această zi pe locul unde această mână de oameni s'a svârcolit din miezul zilei și până'n noapte pentru a crucii biruință.

M.

Congresul presei la Berlin.

Al XII-lea congres internațional al presei a început la 8 (21) Septembrie până la 13 (26) Septembrie în Berlin. E cel întâi de acest fel, ținut în Germania. Unirea internațională a presei s'a întemeiat acum 14 ani, iar cel dintâi congres al societății a fost cel dela Amsterdam în 1894. În 1895 a fost al doilea la Bordeaux, în 1896 cel din Roma, în 1900 la Paris, în 1902 la Bern, în 1904 la Viena, în 1905 la Liège și cel din urmă la Bordeaux în 1906.

Lucrările congreselor trecute s'au întins asupra relațiilor de drept între editorii de ziare și redactori, între ilustratori și ziare, în privința efitiniei tarifelor postale și telegrafice internaționale pentru ziare; apoi despre înființarea unui tribunal arbitral pentru ziariști, despre pregătirea lor profesională, răspunderea redactorilor pentru delictul de presă.

Tot acestea au dat de lucru și la Berlin, deosebi e la ordinea zilei schimbarea convenției dela Berna și întemeierea unei case internaționale pentru asigurarea ziariștilor împotriva nevolniciei și bătrâneții.

Neapărat, zice „Nat. Zeitung” congresele lucrează prin imboldul ce dau în toate țările prin membrii lor. În multe țări se simte bine înrăurirea hotărârilor luate în aceste adunări.

Guvernul, comuna, industria și comerțul și-au dat toată osteneala a face primirea oaspeților cât mai plăcută și mai instructivă.

D-l deputat I. Procopiu, președintele și delegatul „Sindicatului ziariștilor din București” a adus la cunoștința congresului suferințele ziariștilor dela presa naționalităților nemaghiare, dând amănunte în privința pedepselor (închisoare și amendele) la cari i-a osândit justiția.

Alexics György și scrisoarea sa adresată lui Björnson.

Pentru a contrabalansa încâtva impresia ce o va face la conferința interparlamentară din Berlin foaia volantă „Calvarul”, în care se arată pedepsele monstruoase ce le-au suferit naționalitățile din Ungaria în cei doi ani de stăpânire ai Coaliției, docentul la catedra de limba română din Pesta, D-l Alexics György a luat asupra sa sarcina de-a încerca să prezenteze raporturile naționale ungare într-o lumină mai favorabilă.

Nu ne-am ocupa mai pe larg cu șirele celui bărbat de carieră, care prin batjocura de carte ce-a scris-o în nemțește despre literatura noastră și prin disprețul ce-l arată față de aceasta literatură când scrie în indexul celor ce nici habar n'au de literatura română „kitünöen kolloquált”, și-a pierdut ori-ce titlu de-a mai sta de vorbă cu el vre-un om cinstit.

Însă fiind acea „Scrisoarea deschisă către Björnstjerne Björnson” un fel de revistă generală asupra arsenalului de argumente sofistice, pe cari le folosesc zilnic „Moderatiții” în scrierile lor corupte, îi expunem ideile mai însemnate.

După ce îl tămăiază pe Björnson pentru că însuflețirea pentru scopuri sublimite l'a îndemnat să se intereseze de soarta patriei noastre (foile de frunte ungurești scriau illo tempore că i-s'au muia de bătrânețe crerii lui Björnson), trece îndată „la obiect” zicând că „ilustrul bard” este informat unilateral.

Pentru că și dacă sunt la noi stări rele și se mai dă câte-o lovitură naționalităților, un judecător obiectiv va vedea, că dispozițiile lingvistice și represive ce se iau, se iau spre întărirea simțului de solidaritate (a. ce cuminte metod de a produce solidaritate!) între popoarele aparținătoare deosebitelor rase; și mai departe se face aceasta pentru că prin lățirea limbei statului să crească interesul de-a participa la viața de stat. (Ne-ar plăcea să știm, dacă prin aceia că cele 73 de % de germani din Elveția ar începe a octroa limba lor Francezilor, Italianilor și Retoromanilor, ar crește puterea și fericirea Elveției, ori s'ar desmembra).

Urmând sustine d-l fiitor profesor de universitate că dacă totuși se iau și unele dispoziții, absolutistice (zwangsmassnahmen), cari nu se potrivește scopului urmărit (va să zică totuși are și unele informații bune „bătrânul”), el, adecă Alexics Gy., se încrede în instinctul deosebit de desvoltat al națiunii maghiare.

Apoi când ar ajunge să aducă și ceva dovezi, spune că n'are de gând să între în amănunte și că nu vrea nici să amintească (ce diplomație subtilă!) că un Kosuth, Deák și Oetvös ne-a mântuit de iobăgie. (De nu-i mișca spiritul timpului, care a zguduit Europa întreagă, puteam aștepta, după cum așteptăm acum dela epigonii acelora votul universal nefalsificat) și ne-au dat egala îndreptățire. (Mersi!)

Spune apoi că pentru sanarea rețelor nu e potrivită calea aleasă de Björnson, căci caracterul Maghiarului (dar oare al Jidanului?) e: bunătatea și neînfrânta încăpăținare; deci el devine dar fără cruțare față de cei ce îl iau cu răul, dar cu

*) Se zice că fiind interpelat de cineva pentru abuzul acesta ar fi zis: „În tocmăi așa fac, cum faci D-ta când îți cere cineva foc pe stradă“.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Amintiri din trecutul meu.

(Fine).

Am fost acum liberi, și umblam din casă în casă, să căpătăm cuartir, dar din cauza mulțimei de streini, nu ne primea nimenea. Ni-a umblat ca lui sf. Iosif cu prea curata Marie în Vifleim, de abia în capătul orașului opus am dat de-o căsuță modestă, unde am fost primiți, macăr era îndesuită de grăniceri de pe la Făgăraș. În fundul căsuței era un priciu cu o măsută pe el, ne-am urcat pe el sus, ne-am pus în jurul măsutei, și am cinat fasole, varză acră cu mămăligă. Așa am dormitat până dimineața, că loc nu era unde să ne culcăm.

De aici am plecat în oraș, unde Cipariu m'a îndrumat la o brutărie să cumpăr pâine și acolo era o mulțime de oameni. După multă așteptare, am căpătat numai trei cozonaci. Când mă reintorc văd că ne încungiură o escortă de muscali, și ne strigă la toți: hai! passoll! mai lipse numai clericul, cine știe pe unde va fi fost pribegind, că nu l'am mai întâlnit. Am fost conduși în o casă afară; stă-

pânii lipseau, eram arestați. La ușă era un muscal de cuardă.

Eu eram mai liber, îmi era permis, să aduc de mâncare celorlalți și le și aduceam, dar numai mămăligă cu fasole, alte nu aflam.

În noaptea a treia, au adus pe Bălășescu, în alta noapte pe Bănuț și, așa pe rând au fost aduși mai toți membrii Comitetului din Sibiu.

După vreo câțeva zile, pe la miezul nopții, vine un oficer și strigă pe Bălășescu, îl face să se îmbrace curând, și numai îi strigă: passoll! Sărmanul Bălășescu, cum mai făcea la cruci, el credea că îl duc la perzare. În altă noapte, au luat pe altul, și tot așa sa repetat până în fine, am mai rămas numai eu cu Cipariu; în dimineața următoare, vine un suboficer și la dus pe Cipariu. Unde? nu știu, dar curând s'a reinters singur spunându-mi: „acum suntem liberi.” Acum umblăm după cuartir, numai după multă umblare am căpătat o căsuță mică, în care nu era decât un singur pat, era tocmai în săptămâna patimilor. La biserică, numai încetau cu trasul clopotilor, și cu sunetul tocilor. De ale mâncări, aduceam acum dela un otel mai modern.

În ziua de Paști eu m'am dus la biserică D. Cipariu m'a însărcinat să-i aduc și D-lui paști. Aștept ca omul străin, până s'au mai rărit și mai în urmă, mă apropii de masa, unde se împărțeau paștile: casc gura ca și ceilalți, să-m pună popa paștile în gură, dar dascălul îmi strigă restit: Ei bre unde e gologanul? Îi răspund: nu am gologan. Atunci mă înbrânțește dela masă, și îmi strigă injurându-mă: Ei bezevenchiule! ai să mănânci paștile de geaba hai du-te carăte! Ce era să mai aștept cu gura căscată, repede am ieșit pe ușă și mă tot uitam îndărăt, să vedem dacă nu mă urmărește.

Ajunând acasă D. Cipariu mă întrebă: „mi-ai adus și mie paști?” Am adus îi răspund: cască numai gura. Spunându-mi umblarea cum a fost, a răs una cu hohot. Nu am stat mult în Râmnic și am plecat la București — când am intrat în București cine ne-a întâmpinat mai întâi: un pui de jidan, care sa oferit să ne conducă la un otel, — l'am urmat și ne-a condus la Hanul Gabrovenilor, hangul era un grec Kir George. În București erau o mulțime de ardeleni; s'a fost făcut din partea României o colectă de bani pentru cei refugiați, și suma colectată pentru împărțire s'a fost încredințat unui Comitet

compus numai din sași. De acolo am obținut și eu 5 fl. v. a.

București erau numai o ruină, a fost ars la Paștile din anul 1847. Priu ruine erau o mulțime de cortorari și alte leghioane, care curățiau petrele din fundament. Privind odată pe acolo, dau cu ochii de popa Ilie din Ibișdorful săsesc, îi zic: Hei! sf. ta pe aici ai ajuns?

El își lăsase preoteasa și popa, și venise la București cu Cătălina fața dalbă: el răspunde. „Ei de: ce am să fac? Cătălina fața dalbă” al dracului m'a părăsit de când am venit, acum am să plec și eu acasă.

În București era o mare armată otomană, și alta muscălească, care avea în frunte un ghinerar, cam aspru cu numele Diuhamel — cine va fi fost nu știu, care a năimit pe un țigan ursariu, să meargă să joace cu ursul în curtea lui: Țiganul năimit s'a dus, dar el a fost instruit să străge ursului așa:

„Joacă bine, măi Mărtine”.
Săți dau pâine și masline.
Ghiuhaima ghiuhaima.
Săți mai dau și alt ceva.
Sa fie pe sama ta!
Giuha, ghiuhama!

buna poți ajunge la orice cu el (oare d-l Alexics Gy. la ce vrea să ajungă?) și astfel Björnson ar fi îngreunat buna înțelegere pe care o doresc oamenii altuștri (!)

După ce spune că Românii și Ungurii sunt avizați aici în inima Europei unul la altul, autorul infamei cărți despre literatura română ajunge culmea fătărnicii când zice: tot așa nu cunoaște situația maghiarilor, care se poartă dușmănește față de rassa română, de limba și de cultura ei. Apoi tot cu același obraz îl roagă pe Björnson să nu conturbe acel proces de pace dintre două națiuni surori, care vreau să delăture în cadrul unei »Ligi regnicolare de pace« (!) »Landes-Friedensliga« toate neînțelegerile și contrastele. Să nu conturbe acea acțiune, ci, dacă tocmai vrea să deie ajutor, să-și îndrepteze privirile înspre Rusia ori Prusia.

Atâta e »scrisoarea deschisă« (am vrea să știm cine-i va plăti hârtia și timbrul !)

Maghiarii să nu prea sălteze de bucurie că s'a aflat succesor jidanului Falk: Căci deși d-l Alexics György se pare om cu columna vertebrală tot așa de elastică, acestuia îi lipsește talentul lui Falk.

Ear d-lui corespondent al lui Björnson îi zicem: dacă ai scris această scrisoare la comandă ești vrednic de osândă; dacă ai scris-o din îndemn propriu ești condamnat !

Ard.

Din dieta ungară.

Intâia ședință a sesiunii 1908/9. — Proiectul bugetului pentru 1909.

Budapesta, Marți în 22 Sept. n. 1908.

Azi la oarele 12 și ceva s'a deschis, după o pauză de 2 luni, »comedia de pe malul Dunării«, dupăcum numește o foaie opozițională marea arenă a legislației țării noastre.

Public puțin, deputați nu tocmai mulți. În băncile naționaliștilor am observat pe Hodja, Kollar, Lucaci și Vlad. Fotoliile ministeriale toate ocupate, afară de cel al lui Zichy și Günther, care, cest din urmă, a fost la târg de patriarh la Carlovăț.

Președintele Justh deschide ședința cu niște fraze stereotipe patriotice, pe cari va avea ocazie să le desmintă la vreo eventuală încercare de obstrucție, și prezentează actele intrate peste vară, între cari amintim cererea lui Bánffy de a i-se da încă 2 luni vacanță, și rescriptul regesc, prin care se convoacă delegațiunile pe 8 Octomvrie la Budapesta.

Apoi se ridică ministru-președ. Wekerle și expune proiectul de buget pentru anul 1909, din care relevăm datele următoare:

La început își făcea lauda ministrul zicând că acest proiect poate susține ori ce critică, căci prin el acel guvern, care vrea (!) să extindă drepturile în cercuri tot mai largi, urmărește reforme agrare și crearea de izvoare nouă de câștig.

Bilanțul preliminar pe anul 1909 este:
Intrate: 1,555,777,976 cor.
Eșite: 1,555,729,977 cor.
Rezultă un plus de: 49,069 cor.

Față de pozițiunile din preliminarul anului curent, s'au făcut următoarele schimbări:

1. Ministeriile afacerilor comune: urcare cu 2 milioane în urma ridicării

Când înesă au observat niște muscali, l'au înbrăncit rău pe bietul ursar, și l'au dat afară din curte.

Deși nu era poștă regulată, care să comunice cu Ardealul și nu era Marconi cu telegrafia fără sârmă, totuși să auzia că: l'ancul cu Acsente nu au capitalat, și se în încă viteză. Se mai s'vonia, că sora l'ancului, călărește alături de el, și prinde glonțul din pușcă în palmă și câte alte năsdăvenii se auziau.

Acum armata rusească se pregătea să plece spre Adeal. După aceea a și plecat și după vreo câteva săptămâni iată că Deleganțul (diligința) din Brașov, întră în curtea Hanului unde eram noi. Ni-sa comunicat, că armata rusească a ocupat Brașovul, și a pornit mai departe în urmărirea armatei honvezilor reportând învingeri necontenite. De acum înainte știam tot ce se întâmplă. Mai în urmă auzim vestea că armata ungurească, fiind învinsă, a depus armele. Koșuth, Bem și alți comandanți au trecut granița, luând direcțiunea spre Turcia.

Acum am plecat cu o birjă din București, către Turnu Roșu. Era într-o Joi dimineață. Mergând pe drum la satul Titești să aud clopotile dela biserică trăgându-se.

cyotei. Pensiunile s'au sporit cu suma de 1,159,553 cor. Cheltuielile cu datoriile de stat cresc cu aproape 6 milioane, fiind anul viitor va fi o nouă emisiune de rente.

2. Ministeriul de interne: cresc cheltuielile cu 11 milioane, din cari 747,519 cor. pentru poliția capitalei, ajutor pentru comitate 1,346,640 cor. pentru administrația comunelor 500.000 cor. pentru regularea plății medicilor 3,400,000 și alte cheltuieli sanitare 872,142 cor.

Spese nouă cu fondul spitalelor 2 milioane, cu jandarmii 1 mil. și jumătate, cu acțiunile filantropice 103,000 cor.

3) Ministeriul de finanțe: S'a luat mai mult: pentru direcțiunile financiare 1 milion, pentru finanți 570 mii, pentru perceptorat 800 de mii, pentru manipularea dării de consum cu 1,700.000, pentru monopolul de tutun 2 milioane, pentru fabricile de fier 6 mil. și jumătate, pentru băile de cărbuni 5 mil. și jumătate, pentru tipografiile statului 500,000 coroane.

4) Ministeriul de comerț și-a sporit cheltuielile cu următoarele: pentru construcție 127,040, marină 115,000, oficiul statistic regnicolar 137000, drumuri 732000, posta 5 milioane 900000, banca postală de depuneri 533 mii, căile ferate de stat 33 mil. 721 de mii.

5) Ministrul de agricultură preliminează un plus de cheltuieli pentru serviciul veterinar 512,000, pădurile 1.683,200, herghelile de cai 488,000, instrucția 123,000, pentru serviciul de apă 251,000, pentru chestiunea lucrătorilor și a servitorimii 130,000, pentru acțiunea din părțile muntene 200,000.

6) Ministeriul de culte și instrucțiune a preliminar în buget un plus pentru următoarele: școalele înalte 970,000, școalele medii 971,000, instrucțiunea populară 3 mil. 598,030, școale speciale 212,000, pentru institut de pedagogie sanitară 94,000. Pentru ajutorarea bisericilor 1.655,800 coroane.

7) Ministeriul de justiție are lipsă de următoarele urcări: Curia 50,000. Tabla regescă 128,000. tribunalele și judecătoriale de ocol 1,867,431, procuratura 407,000, institutele de secestrare 250,000.

8) Ministeriul de honvezi va avea un plus de cheltuieli de 5.500,000 cor., din cari 4 milioane pentru urcarea soldei.

Terminându-și expozeul, ministrul președinte propune și parlamentul primește să se tipărească și distribue acest proiect.

După aceea tot Wekerle propune că, fiindcă pentru desbaterea acestui proiect stau la dispoziție 3 luni (Dar »votul universal« ?) în ședința de mâine, să figureze în ordinea de zi numai alegerea delegaților, și apoi să nu mai fie ședință până va isprăvi comisia financiară cu desbaterea proiectului de buget. Timpul acesta să se folosească pentru cenzurarea acestui proiect. Iar cât pentru convocarea din nou a dietei, aceasta să se concreadă președintelui.

Dupăce mai vorbește Polonyi urgitând pertractarea proiectului privitor la Budapesta; iar Mezöfi urgitează răspunsurile la interpelații, dintre cari 180 au rămas neabăgate n samă, pe când regulamentul dietei prescrie ca ministrul să dea răspuns în cel mult 30 de zile, la ceea ce Justh declară, că el la începutul fiecărei luni îi face atenții pe miniștri să răspundă.

Se închide ședința la 2 ore p. m.

A.

Fiind mare mișcare în sat, am aflat că are să sosească moaștele S. Fhilotea. Și în adevăr, mergând mai departe am întâlnit o mulțime de preoți, călugări, și o mulțime de alți oameni, cari erau toți cu luminări și toate aprinse, și în mijloc era un scieria mic de argint purtat de patru călugări. Convoiu venia dela Căneni, unde a încungiurat satul cu Sfânta și cu litie, căci acolo era o mare epidemie. Mureau oamenii de coleră.

Când am ajuns în Căneni, în adevăr se auziau vaiete mai în toată casa, și degrabă am trecut prin sat, și am mers până la Oit, ca să trecem la Turnu Roșu. Dar nu era decât un pod umblător. Am trebuit mult să așteptăm, până am putut trece. În Sibiu am ajuns în o Duminică pe la trei oare după amiază. Era o zi frumoasă de toamnă, dar Sibiuul avea un aspect posomorât. Nu am stat decât vreo câteva zile, și am plecat cu D. Cipariu la Blaj.

Ajungând în Blaj, ne-am pus pe lucru să adunăm cărțile din biblioteca D-lui Cipariu, căci erau toate risipite, rupte, murdare, vai de lume! După o muncă obositoare de mai multe zile, am terminat lucrul, și ne-am reîntors iară la Sibiu, de

Sărbătoarea dela Călugăreni.

București, 9 Septemvrie v. 1908.

Duminecă, în 7 Septemvrie, a fost sărbătoare mare la Călugărenii dela calea jumătate dintre Giurgiu și București, unde a fost să se prindă la hără acum 313 ani oastea puțină a celui mai temut Domn muntenesc cu hordele nenumărate ale Islamului temut de întreaga creștinătate.

Dela gara Comana (linia ferată București-Giurgiu), cea mai apropiată de acest colț sfânt al Țării românești, drumul de țară, mai mult pe lângă apa Neajlovului, duce, urcând și coborând ușor, având în stânga șirul de dealuri împădurite, iar pe dreapta (miază-noapte) șesul, acoperit odinioară și el, în mare parte de păduri.

Apa Neajlovului curge puțină și leneșă, risipindu-se pe ambele părți și transformând câmpul, pe o mare lărgime, în mlaștini, cari trebuie să fi fost și mai întinse și mai nesecate în adăpostul pădurilor din anul 1595.

După un ceas și jumătate de drum cu căruța, pe apa Neajlovului în sus, se deschide în șirul dealurilor, din stânga, sânul larg al Călugărenilor, în care a fost să se adăpostească odată atâta sbucium omenesc. Prin acest sân șoseaua națională Giurgiu-București taie perpendicular șirul de dealuri acoperite cu păduri, cari se întind paralel cu Dunărea, la o distanță de 35 de kilometri de ea. Tot prin același loc, sau aproape prin același loc, veneau spre București sutele de mii cu bătrânul Sinan în frunte. Șoseaua urmează și azi aceeași direcție.

Arcuri de triumf se arată la marginea satului, care poartă numele vadului de odinioară și steagurile fălăie dealungul șoselei înfrățind cele trei culori cu verdele arborilor, cari împăduresc locul.

Sus pe deal, la Crucea de piatră, în marginea drumului e ridicat un umbrar din verdeață împletită. Aici s'au adunat ca să serbeze amintirea acelei memorabile zile mai mulți învățători din jur, cu școlarii lor și chiar ministrul lor în frunte, d-l Haret, o companie de soldați, una de »mici dorobanți«, administrația județului, a comunelor vecine și pe lângă un număr de veniți din Giurgiu și București, un număr foarte mare de săteni din Călugăreni și satele vecine.

La orele 2½ se începe serviciul divin, oficiat de 4 preoți, răspunsurile le face corul învățătorilor sub conducerea d-lui Popescu-Pășărea, distinsul profesor de muzică la unul dintre seminariile din București.

Au vorbit apoi d-l Poenaru-Iatan, prefectul jud. Vlașca, d-l Droc Barciaru, directorul gimnaziului din Giurgiu și cu multă însuflețire au vorbit îndeosebi d-nii Grigore Bălanescu, deputat și Petru Popescu, învățător, amintind faptele celor 16 mii de eroi, cari la acest Termopyle românesc, au uimit creștinătatea prin curajul lor.

D-l Haret, ca un adevărat părinte al școalei, printr-o frumoasă cuvântare, a sfătuit pe cei însărcinați cu educarea tinerimei de a o deprinde în iubirea de patrie și de neam, folosind pentru întărirea ei exemple frumoase, faptele înălțătoare, pe cari le poruncește Istoria.

Apoi corul învățătorilor a executat mai multe frumoase bucăți naționale și după el, apoi, pe rând, corurile mai multor școli din satele vecine. De școlarii din Călugăreni s'au executat apoi mai multe mișcări cu bastoanele și Banul Mărdacă.

unde D. Cipariu în șirul unei deputațiuni ca membru, a plecat la Viena, iară eu am rămas la Savu Labonț oțelier, român în Curtea Mediasului, Strada Măgălarilor. Acolo să aduna toată inteligența română din Sibiu.

După ce am auzit, că la gimnaziul cath. din Brașov, s'a început cursul școlar, obținând un stipendiu de 60 fl. am plecat numai decât către Mediaș, să văd ce mai e pe acolo, iar pe dealul Semincului, mă întâlnesc cu niște sași măcelari din Mediaș. Eu iam cunoscut, și întrebându-i, ce mai e pe acolo, mi-au răspuns că foarte rău, căci mor grozav de mulți de coleră. Imi comunică trista veste zicându-mi: »Pe Tatăl Dumitale l'au îngropat eric«.

Trist am ajuns acasă, și nemângăiată era buna mea mamă, dar la vederea mea s'a mai însemnat, căci nu auzise nimeca despre mine, dacă mai trăiesc s'au am murit. Pentru mângăierea mamei, mai rămăsese vreo câteva zile, dar aflând că mai multe cărți din Mediaș pleacă la Brașov cu vin, data ocazie cu acela am plecat și eu.

Când am ajuns în piața Brașovului, întreb pe un Român ce avea o sfoară în mână (hamal) unde șede D. Andrei Mu-

După masa servită pentru toți oaspeții, unde s'a tostat pentru memoria celor ce au învins, pentru învățământ, pentru țărâ-nime și pentru iubitorii săi, o horă mare s'a jucat după sunetul muzicii militare, apoi sărbă, apoi iar horă, în care se vedeau amestecate uniforme militare cu haine de civili, de școlari și cămeși albe ale țărănilor.

...Și cu cât ne depărtam mai mult cu atât se vedeau mai frumoasă hora acelor, cari încă jucau sus la crucea »de peatră«, deasupra vadului, unde o mână de oameni s'a hotărât să înfrunte puterea acelor fără număr, cari veniseră să le calce moșia.

...Și atunci mi-se părea că văd dinspre Giurgiu venind spre București o oștire mică, care după câteva luni de pază la Dunăre e acum silită să se retragă din fața puvoaiului, care înaintează spre capitala țării. De atâtea ori ea se întoarce spre dușman, simulează o pregătire de luptă și după ce l'a înșelat, merge iar înainte. Uneori îl atacă în lege, pe față sau pe furie și iar se retrage din fața lui; dar când ajunge la un loc mai doinic, mai acoperit, la cea din urmă strâmtoare, aici se face una cu pădurea și roind în jurul toporului, pe care mână stângă a conducătorului îl poartă cu atâta meșteșug, îngrămădește în mocirlă pe năvălitori cu carele, cu caii și cu fierul lor. Și deasupra nemărginitului învălmășag se vede alergând par'că toporul unui călăreț care vrea să pedepsească.

Anul viitor va fi și inaugurarea unui frumos monument la Călugăreni.

M.

Din cercul învățătorilor noștri.

Lămuriri cu privire la noua lege școlară — Un apel.

O parte mare a inteligenței noastre nu are nici ideile despre legile ce ne interesează pe noi români, ear o parte să mișcă în nesiguranța cunoștințelor sale așa în cât nu au cunoștință nici despre legea naționalităților, legea comună și școlară, cari sunt neapărat de lipsă în viața de toate zilele și așa nu-și știu drepturile și datorițele.

A trecut un an de când a intrat în vigoare noua lege școlară art. XXVII din 1907 și nici azi nu sunt în curat cu dispozițiile ei nici chiar cei mai de aproape interesați: preoții și învățătorii.

În cele mai multe școale de ale noastre din necunoașterea legii ori rău interpretarea acesteia se propun în limba maghiară și acele obiecte, cari sunt a se preda în l. maternă. Așa unii interpretează § 20 a legii că l. maghiară, computul, geografia, istoria patriei și constituțiunea sunt a se preda în l. maternă și maghiară, pe când legea nici în acest § dar nici în altul nu dispune așa ceva.

Legea în § 20 dispune ca l. maghiară computul, geografia, istoria și constituția sunt a se propune din cărți aprobate de minister, și întru cât planul de învățământ a superiorității școlastice (consistor) nu ar putea fi aprobat, — după planul edat de minister, dar nu dispune nici cu un cuvânt că acele obiecte ar fi a se propune în l. maghiară ori pararel. Așa ceva nici nu se poate espica pentru că § 18 a noii legii școlare spune precis, că limba de propunere o statorește susținătorul de școală, fără considerare că să împărtășește de ajutor de stat ori ba.

Se dispune prin § 19 că limba ma-

reșan. Numai decât mi-a indicat o poartă zicându-mi: uită întră pe poarta aceea. Am intrat. În fundul curții era un pridvor și acolo era un domn. Urc treptele, îmi fac salutul și întreb dacă D. Andrei Mureșan locuiește acolo? El nu șede aici, ci eu Iacob Mureșanu, dar ce afacere ai cu Andrei Mureșan? Iam spus cine sunt și pentru ce am mers la Brașov. Atunci îmi zice: fii liniștit băete, nu trebuie să mai cauți pe A. Mureșanu. Eu îți voi purta de grijă, cuartir vei avea la mine gratuit, te voi conduce la birou să te înmatriculeze. După ce am fost înmatriculat, m'am dus la profesorul de clasă, pe care văzându-l am fost supris, căci era tot profesorul meu dela Sibiu Pittner.

În cuartir la D. I. Mureșanu eram patru studenți de români și anume: Eu I. Popescu, Ioachim Mureșan și Stefan Iosif. Cu costul eu'eram angajat la un anume Otoban. Era și el june și avea două surori, mai era acolo, baron Apor-Zetal, și încă vreo doi. Am înțales, că Otoban ar fi devenit un medic cu renume. Nu ar fi murit de mult, și ar fi rămas după el o frumoasă avere. Între profesori, aveam unul Român și pentru desemn. Se numea Emilian Kertész, nume unguresc, dar era bun Român. Când s'a trasat suprafața pe

ghiară este a să propune cu așa rezultat ca școlarii cu terminarea anului a IV de școală să-și poată exprima liber cugetele lor în limba maghiară, fiind că în înțelesul § 18 din noua lege școlară, în școala repetițională limba de propunere e cea maghiară (dar aci nu este a să înțeleagă că compusul și geografia sunt a să propune în l. maghiară.)

Deci concludul este; că în școalele noastre, ori să împărtășește învățătorul respectivei școle de ajutor de stat ori ba, afară de deprinderile verbale mentale și cetitul și scrisul *toate obiectele sunt a să propune în limba maternă*; excepționând cazul, când din școlarii înscriși 20 ori 20 % au ca limba maternă cea maghiară ori părinții români cer pentru pruncii lor limba de propunere cea maghiară, dar și atunci numai pentru aceștia și numai atunci când în comună nu ar fi școală cu limba de propunere maghiară, care când jumătate din școlarii înscriși statornici au limba maternă cea maghiară, limba de propunere pentru toți școlarii e cea maghiară și această stare nu se mai poate schimba. Susținătorul de școală să poată însă îngriji ca școlarii neștiutori ai l. maghiare să se împărtășească de instrucție în l. maternă.

Pentru ca învățătorul să poată satisface §. 19 și inspectorilor școlari, să-și împărtășească cele 9 oare săptămânale de deprinderi verbale mentale așa că din acelea să iee oare pentru cunoștință din comput, geografie, istorie și constituție în l. maghiară, ear oarele prescrise direct pentru comput, geografie, istorie și constituție să le propună în l. maternă în înțelesul legii din 1868 școlare, a cărei dispozițiune privitoare sunt încă în vigoare.

R.

Vocea puternică a timpului actual în mod imperativ provoacă pe fiecare învățător dela școalele populare să stea la înălțimea misiunii sale, — care este: a instrui masa poporului, care este temelina națiunilor și a statelor, — vocea puternică a timpului actual în mod imperativ provoacă pe fiecare învățător dela școalele populare, ca din răspuneri să caute toate mijloacele spre a câștiga școlarilor o stare de cunoștințe cât se poate mai mare.

Precum omul și societatea omenească nu poate sta pe loc fără a lucra mai departe, așa și școala. Pentru a fi bună, ea trebuie să lucreze neîncetat pentru a deveni tot mai bună. Însăși cerințele culturale, cari pășesc tot înainte spre îndeplinirea unui mare ideal, — perfecțiunea — pretind aceasta.

Acei cari în școală au datorie de a lucra spre a face ca să prospereze, suntem noi învățătorii în prima linie, apoi preoții ca președinții acelor școale.

Nu mai avea școală poate înainta, unde preotul cu învățătorul în unire și înțelegere lucră pentru dezvoltarea culturale. Dar oare destul e ca preotul și învățătorul numai în școală să lucreze? Nu! Trebuie să caute toate mijloacele, ca acele mlădite tinere, cari au luat parte la instrucțiunea școlară și după ce au părăsit școala, să se cultiveze mai departe, ca cele învățate în școală să și le înmulțească cu alte învățături mai înalte.

Și cum s'ar putea asta! Astfel ca să înființăm biblioteci populare, cari stau sub conducerea respectivului învățător din loc, care apoi le va împărți între prunci și popor spre citire. Prin aceasta împedecăm datinile cele rele de a cerceta crâșmele și

locurile imorale, cari — durere — sunt atât de mult cercetate de poporul nostru.

Din aceste motive am aflat de bine ca în comună noastră »Firiza« să înființăm o bibliotecă populară-școlară. Mijloacele materiale însă ne lipsesc cu totul, deci apelăm la marimăsimă publicului inteligent și rugăm pe on. autori, editori, on. librari, tipografiile să binevoiască a ne da sprijinul și a ne dăru pentru bibliotecă noastră unele opuri corespunzătoare poporului. Ofertele trimise să vor publica pe calea ziaristică și să roagă a fi trimise la adresa subscrisului. *Firiza*, (Felső fernezely) p. u. Alsó-fernezely, Szatmár.

Basilu Albu,
învățător.

STIRILE ZILEI.

— 11 Septembrie v.

Alt proces al »Gazetei«. Nici n'a trecut bine o săptămână, decând s'a pertractat ultimul nostru proces de presă, și iar stăm în fața unui nou proces. Alaltăeri s'a înmănat redactorului nostru responsabil actul de acuzațiune lansat de procurorul din Târgu-Mureșului pentru reproducerea unui alt articol al poetului Björnson apărut în Nrul 39 din 19 Februarie (3 Martie) a. c. sub titlul »Un nou articol al lui Björnson.« In contra actului de acuzare redactorul nostru va înainta în timpul prescripției de lege excepțiunile sale la senatul de acuză dela tribunalul din Târgu-Mureșului.

Părechea princiară bulgară a sosit ieri la Budapesta pentru a visita pe Maj. Sa Monarchul nostru. La gară părechea princiară a fost salutată în mod cordial de arhiducele Iosif și arhiducesa Augusta, iar în palatul din Buda de Maj. Sa Monarchul.

Tărani slovaci în Praga. Alaltăeri au sosit în Praga 150 tărani slovaci din Ungaria, cari au venit să viziteze expoziția cehă. Tăranilor slovaci li-s'a făcut o frumoasă primire.

Din fundul Moldovei. (Bucovina) i-se scrie »Buciumului« revistă națională ce apare de curând în Câmpulungul moldovenesc: »Comuna noastră a contribuit la fondul iubilar pentru sprijinirea școlarilor dela gimnaziul din Câmpulung cu 1000 c. și deosebit a mai creat din incidentul iubileului de 60 de ani de domnie a Majestății Sale Împăratului și un fond iubilar local de 1000 c. anume pentru sprijinirea copiilor sârmani dela școalele populare de aici. În anul școlar trecut am avut trei școlari la gimnaziul din Câmpulung și trei școlari la școala de meserii din Câmpulung ș. a. la cursul dulgherilor, cari toți au absolvit bine cursul, și pentru anul școlar 1908/9 se pregătește iarăși vre-o 3 băieți să vie din nou la gimnaziu și vre-o 2 băieți la școala de lemnărit ș. a. la cercetarea cursului de zidărie în Câmpulung. Iubirea de școală se cunoaște în fundul Moldovei și din aceea că pe lângă o școală de 5 clase și una de 2 clase ce există deja, se mai deschide la toamnă încă o școală de 2 sau 3 clase în partea de jos a satului.

Societatea filarmonică din Brașov și-a ținut în 21 Sept. n. adunarea generală anuală, în care s'a făcut darea de samă asupra activității desfășurate în anul expirat. În urma repăsirii d-lui Dr. Fr. Jeckel din

fruntea societății a fost ales președinte d-l Dr. Ernest Pavelca, vice-președinte d-l Dr. Fr. John, iar secretar d-l prof. E. Weiss. În comitet a fost ales d-l adv. Dr. Eugen Lemenyi.

Farmacista româncă distinsă. — În urma unui examen strălucit la universitatea din Cluj, d-șoara *Erica E. Comşa*, flica profesorului seminarial D. Comşa, a obținut titlul de asistentă în farmacie cu distincție, cum și două premii în bani și drept cadou o colecție de farmacie admirabilă. — »Tr.«

Petrecere populară jubilară în Bucovina. În ziua de sf. Ilie — scrie »Buciumul« — aranjă societatea română »Sentinela« din Vatra-Dornei o petrecere jubilară cu un succes eminent. Petrecerea avu loc pe Runc și fu favorizată de un timp cât se poate de frumos. Din Dorna și toate ținuturile vecine se strânsă gospodarii în straie de sărbătoare să petreacă ca de obicei vechiu și să joace o horă frumoasă. Comitetul aranjator și-a dat toată silința și a întocmit cursul petrecerii în mod foarte potrivit. Pe la ora 3 d. a. era adunat poporul întreg și petrecerea în tihnă și veselie. Nu mult după aceea sosi și deputatul districtului d-l conte Bellegarde pe care îl primiră toți cei prezenți cu un entuziasm ne mai pomenit. Cu strigăte de »să trăiască« și cu marșul »Deșteaptă-te Române« intră contele condus de primarul George Deac și fruntașul Ilie Odochian în horă, care o jucă dintâiu cu Sofia Ionescu și cu celelalte gospodine din Dorna, până în adâncimea sării. Era mai toată inteligența română a ținutului strânsă și foarte mulți dintre oaspeții de cură români. Decursul petrecerii era foarte animat. Domnișoare purtau flori și confetti de vândut și duceau cărți poștale ale poștei americane la adresații respectivi. În diferitele corturi era sau tombolă, sau o vânzare de vin, bere, dulceturi etc.

În centrul acestor stabilimente se juca hora și aici își ajunse petrecerea culmea. Strigăte și chiuituri bătrânești și nouă se auziră în locul aranjat cu mare foc și pricepere de fruntașul Petre Odochian. Primarul George Deac rosti cuvinte calde adresate contelui și fruntașul Forfotă desfășură în vorbire a sa tendința mai înaltă patriotică a petrecerii aceste jubilară fiind cu un puternic »Trăiască Majestatea Sa!«, acamat fiind de toți prezenții. În fine, se produsă focuri artificiale.

Românii în Fiume. — »Trib« primește din Fiume știrea, că actualmente se află un număr mărit de Români acolo. Afară de vre-o 150—200 de muncitori români se mai află câți-va intelectuali, anume 4 profesori români, dintre cari doi la liceu, unul la școala comercială și altul la școala civilă, mai mulți funcționari particulari, factori poștali și mai mulți finanți. Pe străzi auzi adesea vorbă românească. La academia de marină s'au înscris șapte Români, dintre cari unul e fiul d-lui profesor Nicoră din Fiume, iar ceilalți șase din România.

Pățania unui negustor lacom. — D-l Petre Petrici, unul dintre cei mai avuți negustori din Bărlad, servindu-se în comerț de greutate false, a fost condamnat de Tribunalul din Tutova la o lună închisoare. Secția a II-a a Curței de casatie i-a respins recursul, așa încât d-l Petrici a rămas condamnat definitiv.

rătatea livezilor calde, spre copacul rotund care se zăria în vârful dealului.

Un copil păzea lângă o potecă patru oițe, dar ochii lui erau în vale, la sărbătoarea la care el nu putea lua parte.

Peste puțin un cârd de flăcăi, cântând și ținându-se de după gât, coborâră mai mult în goană de sub copacul rotund pe lângă care trecea cărarea. Veneau la horă din cine știe ce cătune ascunse în văile munților.

Voinicul cu desaga se feri din calea lor. Își merse drumul lui până sub copacul din vârful dealului. De aci se vedeau în jos multe sate înșirate pe lângă râu, și orașul scilpitor dela capătul colinelor, iar în sus, se zăria în toată măreția soborul munților. Unul din munți, cu încheieturi de argint — zăpada — se ridica încet și-i întrecea pe toți rămânând să-și scalde singur piscul în albastrul cel mai curat al cerului.

Privind cu ochii mijii pe vârful culmii din față, văzu o pată roșie în iarbă: pe semne vre-o fată sau nevastă care se odihnea de drum.

Mult timp flăcăul rămase gânditor sub umbra copacului. Soarele își schimbase locul pe cer. Când se ridica să pornească văzu că pata roșie ajunsese la jumătatea

Despre alegerea de medic în Vama comună din Bucovina serie Buciumul: Maro satisfacție a produs printre sătenii noștri alegerea d-lui Dr. Ioan Malinaș, român voinic din Ardeal, ca medic comună. Avem de datorit această izbândă frumoasă energiei noastre deputat d-l conte Bellegarde, care auzind de uneltirile ticăloase ale dușmanilor națiunii noastre, de a pune pe un medic străin, a venit ca fulgerul printre noi și s'a pus luntre și punte, ca să convingă pe cei slabi de îngeri pentru un fiu al poporului român. E de mirat cum de a putut îndrăzni d-rul Wittner, care n'are nici un pic de durere pentru bieții noștri munteni, stând pe partea neguțătorilor hăpșini de câștig și îmbogățire, și având un post atât de bun, de a mai candida cu ajutorul tuturor neamurilor sale, la acest post însemnat pentru sărăcimea satului. Ar trebui să priceapă odată străinii că avem și noi bărbați ca și dâșii, și să nu se mai vâre ei în cuibul nostru! — Pildă bună și pentru ai noștri!

Măsuri contra colerei în România. — Direcțiunea generală a serviciului sanitar a fost informată Marți 9 cor. de legațiunea română din Petersburg, prin ministrul român de externe, despre existența colerei în capitala Rusiei.

Legatiunea română spune că, după o comunicare oficială s'au constatat la Petersburg, între 25 și 28 August, 53 de cazuri de coleră, din cari 19 mortale.

Direcțiunea română sanitară a fost informată că băntue colera la Petersburg. Moscva și Odesa. Direcția generală a serviciului sanitar a luat măsuri serioase de pază imediat cum a aflat despre existența colerii în Rusia. În acest scop a închis toate granițele din spre Rusia, lăsând deschise numai punctele Ungheni, Gura Prutului, Sulina și Constanța. Rușii veniți prin aceste puncte sunt examinați de medici și dați în urmărire la localitatea unde se stabilesc și unde sunt vizitați de medici timp de cinci zile.

Ca măsură mai bună de pază s'a intervenit de a se trimite *cordoane solide de armată pe toată frontiera Rusiei cu ordine severe de a nu lăsa pe nimeni să pătrundă în țeară*. În același timp s'a dat ordine, ca *trei șalupe să facă poliția pe brațul Chilia, începând dela Gura Prutului până la Periprava*. Una din aceste șalupe va sta la Gura Prutului, alta la Chilia, și a treia va circula între aceste două puncte.

Navigațiune aeriană. — S'anunță prin telegraf, că la Magdenburg s'a întâmplat o nenorocire. Balonul în care se afla profesorul Niemann s'a încurcat în sârmele telegrafice. Nacela s'a răsturnat și profesorul a căpatat răni de moarte. — Aeroplanul militar englez, n'a isbutit să se urce, ba i-s'au rupt și elicele. — Aeroplanul Malecot a plecat ieri dimineață din Paris la orele 8.44 dela Issy cu balonul său combinat cu aeroplan, a trecut pe deasupra localității Isy, peste Vanves, a făcut o înfășurătură peste Malakoff la înălțimea de peste 500 de metri, a trecut peste Chalais-Meudon și s'a întors la Issy rotindu-se de mai multe ori pe loc și s'a coborât la 9.38.

Colera la Petersburg. — Din capitala Rusiei se telegrafiază cu data de ieri: Azi s'au declarat 417 cazuri noi de coleră și au fost 176 de decese. Numărul actual al bolnavilor e de 1561. E maximul constat până acuma. Serviciul sanitar e organi-

care e zidit gimnaziul românesc, și eu am fost cu dansul la măsurare.

Mult îmi plăcea viața de student din Brașov, căci eram bine primit în ori și ce casă cinstită. D. I. Mureșan era un om vesel. Când era bine dispus, ne lua la joc, arătându-ne mai multe figuri din jocurile de pe Mureș. Atunci s'au pus în formă jocurile: »Românul« și »Romanac«. După depunerea esamenului am plecat cu mare părere de rău dela Brașov, la locul natal în Mediaș.

De atunci mult a trecut și eu popă m'am făcut, dar nu am avut parte în decurs de aproape 60 de ani, să fiu în vreo parohie mai proventuoasă ci tot în atari unde am fost necesitat, în înțelesul sfintei scripturi, întru sudoarea feței lucrând la gile ca cel mai de rând țăran, să-mi câștig cele trebuincioase pentru numeroasa mea familie, când și soția mea fără de veste a murit de tînră, rămânând numai cu 6 copii toți mărunți. Dumnezeu le necază! Eu mă mir cum de am trăit atîta luând în considerare multele suferințe prin câte am trecut. Se vice, că: Dumnezeu nu voiește moartea păcătosului, ci așteaptă să se întorcă și să fie viu. Nu știu când voi fi curățit de toate păcatele, tare mă tem să numai fie multe, că la vreme să trăsesc ca Metuzalem. Atunci ar fi vai și

amar de viața mea, acum când toată mângăierea mea sunt dar bravi gineri, unul care s'a născut, în vreme de seacă, și altul, care s'a născut la munte. Aceștia doi din dragostea și iubirea ce o au către mine, unul de barbă, și altul de păr, m'ar trage spre ocrotire către sânul lor — *sit semel satis*.

Glumețul.

Pe o vale...

Cu capul în pământ trece flăcăul prin sat. Era Duminecă după prânz și băștii și fetele se adunau la horă. El nici nu-i privi. La marginea satului lasă drumul mare și apucă pe cărarea care suia leneșă peste coline.

Eră tînră și voinic, dar urcă încet, cu băta prinsă între coate și spete, cu desaga atîrnând de băta, cu pălăria pe frunte. Când nu se mai auzi vuetul satului, se întoarse și privi spre casele risipite pe coaste, în soare, spre ulița plină de o lume albă, spre zburdalnicul râu de munte care se răsfață pe o largă albă de pietre.

Dar curând se smulse cu un fel de ură de privilegiștea aceasta de sărbătoare și urcă înainte cîna domoală, prin singu-

coboririi. De teama inopstatului o luă și el cu pas mai sprinten la vale, retezând în zborul băii desele romănițe care se țineau de marginea cărării. Dășaga i se clătina în spate, opinea îi sună înfundat pe pământul bătut. Uneori călca mușuroaie de cârtiță eșite în potecă.

În mijlocul văii eră un izvor căruia oamenii buni îi făcuseră o îngrădire de bărne și un acoperiș. Apa se adună între bărne, apoi se prelingeă peste ele fără sgomot și își făcea loc pe prundiș.

Aci ajunse flăcăul.

O salcie mică, rară, își plecă foile amare pe fântână. În colo, brusturi și câteva flori mari, cafenii de arnică...

O fată eră, Băuse din căuș — care acum se scurgea de picături — și își scutură fota roșie de apă.

— Bună ziua.

— Mulțumim, șopti fata cu capul în pământ, așezându-și în mișcări repezi părul sub basma. Fata își făcu apoi de lucru cu o legătură pe care o așezase pe o piatră. Tot flăcăul zise, după un răstimp, uitându-se aiurea:

— Dar de departe?

Dela Aninoasa...

— Și eu tot spre acolo mă duc.

zat acuma militărește. Se va face un împrumut de peste 200 de milioane de lei pentru canalizarea orașului.

Poșta cu porumbel în slujba comerțului. — Un măcelar din Herne Bay (Anglia) se slujește de mult cu porumbel spre a da de veste la prăvălie ce comande să execute. Când pleacă, ia cu sine 5—6 porumbeli. După o jumătate de ceas de călătorie prin sate, de unde ea comande, pune notița într'un tub de metal și-l leagă de piciorul paserei. Aceasta se întoarce la porumbărie cu înțeleasă de o milă engleză pe minut. După alt sfort sau altă jumătate de ceas, dă drumul altuia și așa mai departe. Omul și-a făcut socoteală că nu e alt chip de a vesti mai repede comanda, căci nu pretutindenea e la îndemână telegraf sau telefon și pe lângă că astea costă bani, mai au nevoie de timp și curierii până să aducă telegramele, etc.

Convocator.

Locuitorii români ai cercului Hunsau din comitatul Târnavei mici, să convoacă la adunarea populară, ce se va ținea Duminecă în 27 Septembrie st. n. 1908 în comuna Sâncel (lângă Blaj) la orele 11 a. m. cu următorul program:

1. Constituirea biroului, și deschiderea adunării.
2. Situația politică generală și votul universal.
3. Proiect de rezoluțiune.
4. Inchiderea adunării.

Sâncel, 22 Septembrie 1908.

Emil Negruțiu. Vasile Smigelschi,
preot gr. cat.

Emiliu Vlassa. Teodor Bărbat.

Ioan Săbădușiu, George Nițiu,
paroh gr. cat. a Pânăii. Invățător.

Posia Alesandru, Ioan Aldea,
Invățător.

Să muncim și să luminăm poporul!

Sibiu, 8 Septembrie v. 1908.

În ultimele sale ședințe, comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu«, a luat următoarele hotărâri mai de căpetenie și anume în ședința din 6 Iunie c., comitetul la propunerea secretarului Vic. Tordășianu cu scop de a putea fi folositor obștei în toate afacerile economice, cum e înființarea de pometuri, de piepiniere, de viță americană, înființarea de însoțiri și tovărășii economice sătești, de a ține cursuri de pomărit, de împletit etc., mai departe cu scop de a câștiga pentru trebuințele Reuniunii un om versat în toate treburile de interes general economic, a hotărât să apeleze la cele peste 30 bănci românești din comitat cu rugarea, ca acestea să acorde Reuniunii ajutoare de bani anuale permanente cu sume de 50—100 cor. pentru stipendiarea unui tânăr doritor de a se califica pe terenul economic, care apoi să se angajeze de învățător ambulant economic pentru economii române din comitat, să se ocupe cu timpul funcția de secretar al Reuniunii și eventual și alte posturi potrivite.

S'a luat cu plăcere la cunoștință fa-

tu, că toți altoii dăruți și plantați în primăvară în grădinile membrilor din Șuramare s'au prins și sunt foarte frumoși.

La cercarea d-lui comite suprem biroul a recomandat drept comune în pozițiune de a-și înființa școale de repetițiune economice comunale: comuna Acliiu, Apoldul-inf., Avrig, Cacova, Fofeldea, Gurăului, Jina, Lăncrăm, Ludoș, Pianul-sup., Răhau, Rășinari și Veștem.

Parohul Ioan Budoiu, în calitate de președinte al însoțirii de credit sătești sistem Raiffeisen din Câmpuri-surduc (comitatul Hunedoarei) a achitat datoria pentru libelele și coalele cărților de comptabilitate, cu cari Reuniunea a creditat-o, ceea ce s'a luat la cunoștință.

În ședința din 11 August c., comitetul la intervenirea ministrului r. de agricultură a hotărât să țină în cursul iernii prelegeri economice în comuna Rășinari (3 prelegeri), la cari să asiste și locuitorii din Sadu și Răusadului. Aici se va vorbi despre cultura fânătelor și a pășunilor de munte, despre prăsirea vitelor (vacii și oi de rasă aleasă) și despre valorizarea produselor; asemenea 3 prelegeri în Rodu, la care se concurgă și locuitorii din comuna Poiana, Jina și Tilișca. În Nocrich 3 prelegeri anume: despre lucrarea rațională a pământului, tractarea gunoierului, și despre cultura plantelor corăspunzătoare ținutului respectiv. În Sebeșul-sup. se vor ține prelegeri despre stupărit și pomărit. În Cărpeneș despre vierit și în comuna Șuramare despre prăsirea galitelor. Ca prelegători sunt destinați, pentru stupărit membrul din comitet R. Simu. Iar pentru cealaltă ramă membrul din comitet Aurel Cosciuc. Dela minister s'au cerut pentru acestea prelegeri sub titlul onoror prelegătorilor, spese de drum etc., 450 cor. Ținerea acestor prelegeri e condiționată de asemenea sumei de sus.

Două apeluri.

Comune românești încercate de nenorociri.

I.

Asupra comunei noastre, s'a descărcat Duminecă seara în 3/16 August o furtună groasă cum nimeni din comună nu a mai văzut, o ploaie împreună cu grindină de mărimea ouălor ici colea și ca pumnul chiar.

În câteva minute a descoperit casele și spart toate geamurile la ferestre, a scobit tinciiala de pe zidurile din față, a oborât cele mai multe șuri, a puslit grădinile de pomi și legumi, a smuls pomi din pământ iar cucuruzele, ovesele, trifoiile de sămânță și nutreț, napi, otavă ș. a. le-a nimicit de tot. În hotarul cu cucuruz totul este nimicit, în comună grăul în șuri a fost inundat. Pe lângă acestea o multime de cai s'au înecat. În ziua următoare întreaga comună avea înfățișarea ca după un resbel și potop.

Biserica noastră dimineața nu mai avea un singur geam întreg, cele mai multe ferestrii le-a rupt cu totul și aruncat prin biserică. Grindina a intrat prin ferestrele sparte și a stricat în biserică înăuntru pe partea opusă ferestrii, icioane și a scobit în zid ca cu ciocanul. Aceași soartă a avut și școala.

Românii noștri de altcum și până acum săraci, au rămas în urma acestei nenorociri, lipsiți de toate cele mai necesare pentru hrana lor și hrana vitei lor.

Subscrisul în urma acestei nenorociri. Îngrijat de soarta poporenilor mei îmi

permit a apela la sprijinul binevoitor al băncilor noastre românești, al comunelor românești precum și la binevoitorul sprijin al oamenilor noștri cu stare și rog ca să sprijinească după putință în această încercare grea, biserica noastră și poporul nostru tare lipsit.

Darurile să se trimită la adresa oficiului parohial gr. or. rom. Marpod p. u. Ujegyház.

Oficiul paroh.:
Florian Bologa,
preot gr. ort.

II.

În ziua de 2/15 Septembrie a. c. pe la orele 11 din zi un foc năpraznic a izbucnit în comuna noastră Hurez, com. Făgărașului, — care alimentat de vânt în decurs de 2 ore a prefăcut în scrum și cenușă supraedificatele economice dinpreună cu nutrețul și toate bucatele alor 16 familii române. — Bieții oameni, cari n'au imblătit nimic, n'au nici sămânța necesară pentru sămânțatul de toamnă, iar vitele acum asupra iernii sunt condamnate a muri de foame, căci nutrețul fiind puțin cei neatinși de foc nu pot ajuta cu nimic pe cei nenorociți. — Paguba socotită minimal întrece suma de 30 000 coroane, — iar asigurați pe sume neînsemnate dela 200—300 coroane sunt numai cinci inși.

În urma acestora subscrisul mă văd îndemnat a face un călduros apel către toate inimile generoase și caritabile, către băncile noastre românești, instituții culturale, reuniuni agricole etc. a contribui fiecare după mijloacele ce le stau la dispoziție cu cât inima îi va lăsa și a mângăia astfel lipsa și disperarea acestor năpăstuiți ai sorții.

Ofertele sunt a să trimită pe adresa subscrisului cel mult până în 14/27 Oct. (ziua cuv. Paraschiva — Hramul bisericii noastre) în care zi subscrisul dinpreună cu comitetul bisericii după dreptate și adevăr, va distribui suma încursă între cei bătânduți de foc.

Rezultatul apelului se va publica în toate zările noastre mai de samă.

Mulțumind înainte tuturor pentru mila ce ne vor trimite, rog pe atotputernicul Dumnezeu ca din darurile sale cele bogate să le răsplătească din plin această jertă.

Hurez, 8,21 Septembrie 1908.

Dumitru Purice,
preot ort. rom.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 24 Sept. În ședința de ieri dep. Dr. Vlad a interpelat pe ministrul Andrássy au privire la reforma electorală, relevând faptul, că după cele auzite și scrise până acum ministrul are de gând să întemeieze reforma plănuită pe principiul pluralității, deci cu abateri dela cele făgăduite în programul guvernului și cupruse în mesajul Tronului. Pentru aceea îi adresează următoarea interpelare:

1. Este aplicat d-l ministru de interne să informeze opinia publică în privința principiilor fundamentale ale votului universal? 2. E adevărat, că d-l ministru, contrar pactului încheiat cu Coroana, proiectul de lege referitor la sufragiul universal îl întemeiază pe principiul plurali-

tății și, pe arondarea nedreaptă a cercurilor. Adevărat e, că votul secret va fi eliminat din proiect? 3. Cum își poate d-l ministru aduce în conglăsură această procedură cu morala publică și cu sfîntenia cuvântului dat? Nu crede d-l ministru că la caz că-și realizează intenția aceasta, săvârșeste un astfel de act, prin care vatămă autoritatea suveranului în mod ireparabil; și sguduie încrederea milioanele popoarelor față de dinastie și față de domnitor.

Ministrul Andrássy răspunzând a făcut declarația, că „pluralitatea” nu e în contrazicere cu promisiunea Maj. Sale și prin urmare nu e în contrazicere cu „votul universal”, ba mai mult „pluralitatea” presupune deja în principiu votul universal.

Dep. Vlad nu ia la cunoștință răspunsul lui Andrássy și protestează în contra explicărei date de Andrássy, prin care s'ar putea presupune, că mesajul de tron a fost astfel concipiat, ca la înțelesul lui să încapă fie măoar și aparența unei duplicități. — Ședințele dietei s'au amânat până la 20 Oct. după încheierea delegațiilor.

Budapesta 24 Sept. — În ședința de ieri s'a făcut alegerea membrilor în delegațiuni. Partidul naționalităților a fost desconsiderat, nea-l egându-se nici un membru din sânul clubului naționalist, deși deputații naționaliști au cerut să fie respectați ca partid.

Budapesta, 24 Septembrie. Ministrul Andrássy a declarat ieri în culoarele dietei că reforma electorală e bazată pe principiul pluralității.

Budapesta 24 Sept. Dintre membrii camerei magnaților a fost ales în delegațiuni P. S. Sa episcopul Hossu.

Din Ghimbav.

Duminecă în 20 Sept. st. n. a. c. s'a făcut festanie în școala română din Ghimbav, după obiceiul vechi. S'a invocat ajutorul Duhului sfânt pentru începerea anului școlar. S'rviciul divin l-a celebrat parohul local Iosif Comanescu, ear răspunsurile le-a dat cantorul — Șurur. De față erau și d-nii D. Marcu și N. Hamsea.

După sfîntirea apei cu care au fost stropiți toți credincioșii ce erau de față dinpreună cu levii școlii, preotul celebrant a rostit o frumoasă vorbire schițând în termeni calzi meuirea ce o are școala. Din cele rostite cu acest prilej reținem următoarele:

»Creștinul bun înainte de a începe orice lucrare a sa cere ajutorul lui Dumnezeu. Conduși fiind și noi de aceste cugete creștinești, venim să implorăm ajutorul lui Dumnezeu aflându-ne în pragul unui nou an școlar. Școala este ocrotitoarea poporului nostru. Încă din timpurile cele mai vechi părinții noștri au luptat și și-au apărât această instituțiune chiar cu prețul vieții. Poporul român trece acum prin timpuri de grea cumpănă, impunându-se jertfe îndoit pentru apărarea școlii române. Școala este chemată a da

Fata dete din cap, apoi peste puțin zise:

— La cine?

Flăcăul nici nu se uită la ea. Privea încolo, spre începutul văii.

— Apoi nu chiar în Aninoasa. Mă abat la stâna din colnic.

— La badea Gheorghe...

Fata își lăsase legătura în pace; văzuse că flăcăul era om de treabă și nu se mai sfiă de el. Stă și îl privia cum el scurmă cu capătul bătei în prund.

— Ori ți-e rudă?

— Ba nu... Și iar tăcu apoi se uită câțva timp în ochii negrii ai fetii:

— Mă duc să-i intru slugă. Am auzit că e om bun. Mă fac cioban...

Avea graiul obosit. Fata se așezase pe piatră; îl cercetă din ochi și tăcea, cu bărbia proptită în podul palmei. Flăcăul mult timp scurmă în prund, apoi oftă:

— Se duce și vara asta! Trece vara ca o pâine, vine iarna ca un câine. Iar nevoi... dela capăt...

— Apoi altfel nu se poate...

Florile de arnică se clătinară de un vânt abia simțit. Apoi se legănă românește și multele flori violete de pe coastă. Și apa ciurii puțin.

— Ce vreme o fi?

Flăcăul se uită după soare.

— O fi jumătate vremea între amiază și seară... Ți-e de grabă?

Fata deocamdată nu răspunse, poate fiindcă i-se deslegase legătura și o înodă iar. În urmă zise:

— Ba nu, că până în satul de pe râu nu mai e departe.

— Ai pe cineva acolo?

— N'am pe nimeni... Poposec numai...

Flăcăul o privi cu ochii triști. Ce jale o ducea pe ea, fată singură, să plece și să mearse noaptea prin sate?

— Dar până unde?

Fata arătă cu mâna spre copacul sub care șezuse flăcăul.

— Pe văi, la orașe... Eu nu mai am pe nimeni în satul meu... Intru slugă...

Flăcăul zâmbi cu amărăciune.

— Amândoi... tot un gând.

— Bun e Dumnezeu și ne-o apăra.

El oftă iar și își plecă fruntea pe mână:

— Și eu tot singur pe lume sunt... Am plecat... cine știe unde o să ajung. M'or îngădui și pe mine munții...

Și făcu o mișcare largă cu mâna,

parcă ar fi chemat ocrotirea înaltelor vâruri pe care acum le atingeau soarele.

— Dar ți-a murit cineva? Părinții?

— Nu... Eu nici nu-i știu... Imi spun că am fost copil de prapas...

Și se uită cam neliniștit să vadă ce crede fata despre mărturisirea aceasta.

Fata avea o dungă pe frunte. El urmă:

— ...Și-au bătut joc de copilăria mea... eu eram la muncile mai grele și mai urite. Și când le-am cerut dreptul meu, m'au gonit: »Nu ți-e destul că te-am adunat de pe drumuri?« Imi venea să-i crăp capul... Iată-mă ajuns călător... O jumătate de viață pierdută...

Și iar luă băta și începă să scurme cu îndărătnicie în prund. Fata se uită ținută înaintea ei.

— Mie mi-a murit maica.

Și se mai încrunță puțin.

— Ceiați ca câinii... Unde mă vedeau singură... Să-mi ia tot!

Iar avea mișcări repezi și se roșise.

— Până mi-am luat lumea în cap... Ce să mai rabd?... Bun e Dumnezeu! i-o pedepsi el...

Nici nu văzuseră când un moș coborise clina dealului. Ii auziră pașii și atunci abia se uită, apoi priviră aiurea. Moșul

cu fața plină de năcazuri se apropie, își scoase pălăria, apoi gemând se plecă, umplu căușul cu apă și o sorbi. Își făcu trei cruci, acoperindu-se porni mai departe fără să zică nimic, parcă nici n'ar fi simțit că are alături de el oameni.

Dar și cei doi tineri aproape nu-l văzură. Ședeau cu ochii în pământ, duși de gândurile lor...

Moșneagul nu se mai vedea acum; trecuse de rotunzimea dealului. Tăcerea parcă se făcuse mai mare. Din loc în loc, de-a lungul înclinării văii tremurau flori înalte, ușoare, violete, pe când lungile lumânările galbene stau nemiscate spre cerul stins de colorii. Și era o pace blândă care își stingea gândurile posomorâte din suflet.

Flăcăul simțea mahnirea lui potolită. Se uitase de vre-o câteva ori la fată și mereu i-se părea că n'a văzut-o destul de bine. Și iar se mai uită. Și atunci prinse privirea învăluitoare, curioasă a fetei, care repede își aruncă ochii aiurea, se încrunță și se roși puțin.

Ii ședea bine când se roșia...

Flăcăul se așeză pe o piatră în fața ei și își dăte pălăria rotundă pe creștet. Surâdea sfios și ochii aveau o lumină bună:

— O să ne apuce seara în valea asta...

tinerilor nu numai cunoștințe din carte, ci și cinste și omenie, fără de cari însușiri un popor nu și poate ajunge ținta dorită. Afară de luminarea minții școala este chemată a cultiva și nobilita inima. Un om lipsit de cultura inimei nu este aceea ce ar trebui să fie. Vă rog deci din adâncul inimei mele, pe d-voastră ca părinți să trimiteți copii regulat la școală, nu numai pentru ca să aveți mângâierea dorită la bătrânețe, ci și pentru binele și fericirea lor, care fericire să răsfărge mai târziu asupra întregului nostru neam.

După terminare ne-am îndepărtat cu toți pe la vetrele noastre cugetându-ne la cuvintele bunului păstor al acestei comune.

(n.—a.)

Maxime.

Spiritele mediocre condamnă de obicei tot ce trece peste înțelegera lor.

*

Ceea ce ne face nesuferită vanitatea altora este, că ea o rănește pe a noastră.

*

Spiritul une-ori la întâmplare ne folosește ca să facem prostii.

*

Puțini oameni știu să fie bătrâni.

*

Iertăm cu ușurință amicilor noștri scaderile cari nu ne privesc.

La Rochefoucauld.

Lucrările agricole în luna Septembrie.

— Urmare. —

Recolta cartofului.

Când vreții încep a se usca și poșgă de pe cartofi (tubercule) frecată între degete nu se mai deslipește, este semn că materia făinoasă (fecula) ce cartofii conțin este destul de făcută. Recolta se face cu un anumit plug ori cu sapă. Cartofii recoltați se fac grămezi mai mari și se lasă pe câmp vre-o câteva zile, ca să se mai svante de prisosul de apă ce conțin; noaptea însă, ca să nu cadă rouă pe ei, se acopere cu vreji lor, iar ziua se lasă în bătaia soarelui și a vântului. Peste iarnă cartofii se păstrează în pivnițe sau în gropi.

Locul unde se fac gropile trebuie puțin ridicat și bine uscat. Gropile trebuie să fie adânci de un metru și tot atât de largi, deci numărul gropilor depinde de cântăreala de tubercule ce se pot recolta de pe un hectar, care poate să fie de 20—40 mii de kg. și chiar și mai mult. Pe fundul gropii ca și împrejur, se pune un strat de pae, după aceea se pune un rând de cartofi și un strat de pae gros ca de 3—5 cm.; astfel se urmează până ce groapa s'a umplut; deasupra gropii se pune un strat de pae gros de 50 cm. și peste pae un strat de pământ de 30—60 cm. Mai înainte de a pune cartofii în gropi se aleg pentru mâncare și cei destinați pentru sămănat. După aceea se aruncă peste ei praf de var nestins, ca să se svanteze de prea multă umezeală; varul, mai omorâ orice urmă de boală, de care ar putea suferi cartofii în timpul iernii. Cartofii în pivniță se păstrează în nisip bine uscat.

Fata murmură ceva, se sucie pe peatră și își căta din ochi legătura. Voinicul o întreabă:

— Văd că te zorești? De ce te zorești? Vrei să ajungi mai repede între oameni. Ce bine o să aflu pe acolo?...

Glăsul lui se făcuse mai adânc, mai blajin. Ea rămăsese cu capul în piept.

— Unde-o să te duci? N'am putut răbda eu răutatea orașului; ce-o să te faci tu, biată fată neștiutoare?

Fata clătină din cap, desnădăjduită.

— Lasă-l orașul; bine nu te-asteaptă... Oamenii când sunt mulți, sunt răi...

Fata își apăsă palmele pe față, apoi ridică fruntea și îl privi. La urmă izbucni:

— Ce să mă fac? Ce să mă fac? De ticăloșie am fugit din satul meu... Unde să mă duc? Singură pe lume! Spune-mi dumneata. Ești călător ca și mine. Dă-mi! Ce păcate avui eu de ispită... că nu mă știu vinovată cu nimic... Mai bine mă aruncam de vre-o stâncă, ori mă înjunghiam...

Și rămase cu ochii aluriți, privind în depărtări.

— De ce vorbești așa... ai uitat ce spuneai adineaură: mare e Dumnezeu...

Culesul porumbului.

Porumbul sămănat la timp se poate culege în această lună. Culesul se poate face sau fără foi sau cu foile pe ștulete, când sunt mai multe brațe. Foile de pe ștulete dau o bună hrană pentru vite, și sunt bune la umplerea saltelelor, mai cu samă la saltelele, pe cari dorm copiii cei mici.

După ce s'a cules porumbul, se duce acasă unde se pune în pătule și se păstrează până ce se treacă; iar cocenii se taie, se fac mici snopi, apoi se duc acasă unde se păstrează până ce se dau vitelor ca hrană.

Pătulul sau coșarul în care se păstrează porumbul, trebuie să fie îngust ridicat dela pământ de 1 m. și așezat de-a curmezișul vântului ce bate în acea localitate și bine acoperite.

Sătenii agricultori cari produc porumb puțin, îl pot păstra chiar în podul casei, unde se poate usca mai bine, chiar dacă porumbul la cules n'a fost destul de copt, fiindcă în acest caz se poate întoarce cu o lopată de lemn și astfel se înlesnește uscarea porumbului. Porumbul poate să producă la hectar 10—16 hectolitri boabe.

Recolta sfeclelor.

Recolta se poate face cu furca de fier cu 3—4 dinți, cu casmaua ori cu un anumit plug. După ce s'a recoltat, se taie toate foile de pe rădăcini afară de vre-o câteva rădăcini destinate pentru sămăntă. La aceste se lasă trei foi dela mijloc. După ce s'au tăiat foile, se fac grămezi și se lasă în bătaia soarelui și a vântului vre-o trei zile, iar peste noapte grămezile se acoper cu foi, ca să fie ferite de rouă sau brumă din timpul nopții.

Sfeclele se păstrează în gropi ca și cartofii, afară de sfecle de sămăntă cari se păstrează în pivniță în nisip. Se face o groapă în pământ cam de 1 m. adâncime și 2 m. lungime. Pe fundul gropii ca și pe margine trebuie să se pună un strat de pae. După aceea se așează sfeclele în groapă și chiar afară din groapă până la înălțimea de 1 m. și chiar mai mult; apoi se acoperă cu un strat de pae gros de 50 cm. și peste pae se pune unul de pământ, ca apa de ploaie să nu poată să străbată la sfecle.

(Va urma.)

Cum să se țină grăul contra tăciunelui.

Holoan, 21/IX 1908.

În nr. 195 al „Gazetei Transilvaniei” numărul de Duminecă, se publică „Lucrările agricole în luna lui Septembrie”. Pentru cereale. Acest articol ar avea între altele menirea de a învăța, cum să se țină grăul contra tăciunelui, dar espunerea mi-se pare atât de fără înțeles, încât poporul, pentru a cărui instruire s'a scriu numărul Gazetei de Duminecă, nu va putea scoate din acela nici un folos practic. Fără a prejudica cunoștințelor economice ale autorului, (Articolul l'am reproduces din revista „Albina” — Red. G. Tr.) în prima parte a articolului său, voiesc a da pe scurt o învățătură despre ținutul grăului, celor ce au lipsă de aceasta, după experiențe economice de 35 de ani.

Tăciunele e un fel de burete ce stă pitulat în crepătură grăunțului de grău și e atât de mititel încât nu-l poți observa cu ochii liberi. Știința economică nu a aflat până acum un leac, cu care să poți

nimici acest burete cu desăvârșire. Piatra vândă este cunoscută până acum de cel mai bun leac spre a putea nimici puterea de încolțire a buretelui de tăciune.

Leacul se preparează astfel:

La doi hectolitri grău este de ajuns un jumătate kg. (1/2) piatră vândă, cătră care e bine să adaugi și una lingură de sare de cuhnă. Piatra vândă topită în apă caldă o vei spori cu atâta apă rece, încât tot la câte 30 litri grău să ajungă câte o litră zamă de aceasta. Toarnă grăul într-o covată, ciubăr sau alt vas, stropește cu zamă dintr'un litru, mestecat bine, încât toate boabele de grău să ajungă a flumezite, pune-l în sac și a doua zi îl samăntă.

Altoirea aceasta să se facă totdeauna seara, ca noaptea stând grăul peste olaltă în sac, să opereze puterea distrugătoare a pietrei vâneto.

La cas că, din ori-ce cauză, a doua zi nu s'ar putea frământa acest grău, atunci să se întindă pe podul casei, a șurei sau în ori-ce alt-loc loc svântat, scutit de ploaie, și ca să nu ajungă galilele a mânca din el. După-ce s'a svântat, îl poți ținea în saci până vine rândul la sămănat.

M. Păcașiu,
preot.

Imprumuturi ieftine.

— Pentru prăsilorii de vite —

Subscrisul comitet central acordă (dă) imprumuturi replateabile în 4 rate semestrale și cu 5% interese, acelor economi de vite din comitatul Sibiu. cari doresc să se provadă cu vite de prăsilă de soiul ales.

Imprumuturile se dau cu preferință membrilor reuniunii, pe lângă obligațiune cu doi caveți (chizeși) siguri.

La primirea imprumutului cumpăratul are să aducă la cunoștința comitetului numele vânzătorului și soiul vitei de cumpărat.

Datornicii nemembri, au să se înscrie în șirul membrilor.

Sibiu, 7 Septembrie n. 1908.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”.

Pantaleon Lucuța
președinte.Vic. Tordășianu
secretar.

MULTE ȘI DE TOATE.

Șandor la Viena.

Un Săcui împintinat
Drept la Viena a plecat
A plecat să-și târască
O căruță boierească.

Ajungând la Viena, el
Trase 'n grabă la hotel
Ca îndată să se culce
Și să tragă un somn dulce.

Era însă în hotel
Lume multă fel de fel
Cari dormeau pe 'nghesuite
Și visau nevisuite.

Bietul Șandor fu condus
De un chelner tocmăi sus
Tot urcând mulțimi de trepte
Și mai strâmbe și mai drepte.

Aici era doar un pat
Ocupat d'un biet soldat

Care sforăia în pace
Că atunci n'avea ce face.

Ca să nu zic vorbă rea
Mai era ș'o canapea
Kérem, Șandor se rosteste
Altă szoba nu mai este?

Ninesen alta draghe domn
Dar dormiți aici un somn
Zice chelnerul și-arată
Canapeaua deșchiată.

Jól van, io se culci aici
Dar ascultă ce i-o zici,
Să scoli dimineți la mine
Că dam bacșiș bun la tine.

Apoi Șandor s'a culcat
Chelnerul s'a depărtat
Ș-apoi des de dimineată
S'a întors ca o paiață.

Și precum i-a poruncit
Pe Șandor mi l'a trezit,
Șandor speriat să scoală
Umblă iute și să spală.

Apoi cum era pripit
Și de somn cam năucit
Pune 'n graba lui cea mare
Altă haină pe spinare.

Ei anume s'a îmbrăcat
Cu mantaua de soldat
Și 'ncepă în grabă să sară
Câte trei trepte de scară.

Dar deodată stă pe loc
Și să miră ca de foc
Că să vede în oglindă
Ca în donița din tindă.

Kérem, zice! — seara spus
Când venit cu chelner sus
Că la mine pus picioare,
Când o fi la el cinci oare.

El măgarul a sculat
Nu la min' ci la soldat!

Ș-atunci iute s'a culcat
Și la ameazi s'a sculat.

De sub Suru.

Două broaște uriașe.

După cum anunță „Daily Mail”, cele două broaște țestoase uriașe din grădina zoologică din Londra: „Metusalem” în vîrstă de 250 de ani, și „Heinrich” de 200 de ani, au fost așezate de două săptămâni pentru somnul lor de iarnă la țevile de încălzit cu aburi.

„Motusalem” a adormit numai de cât și probabil că va dormi tun toată iarna; cel puțin până acum nu s'a mișcat nici un milimetru din loc.

„Heinrich” dimpotrivă a dat paznicilor de lucru. Soarele din zilele din urmă a avut o influință ciudată asupra acestei broaște țestoase; ea se mișcă acum în somn de colo până colo; ziua face chiar un kilometru în totul, apoi doarme iarăș tun, departe de culcuș.

Fiindcă o răcire a acestei „antichități” ar fi foarte primejdioasă, la ori-ce oră e gata o mică armată de paznici cari duc broasca la culcușul ei.

Când vine iar o zi caldă, Heinrich aruncă învâlișul și începe să umble de colo până colo. Când umblă în somn, broasca nu mănâncă nimic; atîta doar că năcăjește pe paznici, cari trebuie s'o caute și s'o aducă la locul ei.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor respons.: Victor Brăneș.

pe lume... Noi ne credem slabi și prigoniti și poate atunci ne e aproape norocul... Cum te chiamă pe tine...

Fata abia șopti:

— Sănda...

Flăcăul se apropie mai mult de ea și cu glăsul hotărît și molcăm îi zise:

— Sando... uită-te la mine... Sando... vrei tu să-mi fi nevastă?

Tot sângele pieri din obrazii fetei. Inchise ochii și mîna i se răsă în mîna flăcăului. Prin cămașă i se simțiau bătăile inimii. Apoi două lacrimi îi alergară pe obraz și i-se înodară în bărbie. Deschise ochii și zise cu o sfâșietoare suferință în glas:

— Nu-mi amăgi sufletul... De ce să-ți faci răs de mine?... E păcat de Dumnezeu. Nu-mi sunt destule năcazurile mele? Eu sunt săracă, oropsită. Așa e soarta mea... Destule am pățimit eu dela cei din satul meu. De ce mă faci să mă gândesc la lucruri care nici odată nu se întâmplă... Ești om bun și...

Și hotărîtă vru să se scoale să plece. Flăcăul însă îi atinse încet mîna și o opri. Avea un suris dureros:

— Știu că nu te mai încrezi în nimeni. Câte ticăloșii vei fi îndurat tu de ai

ajuns astfel!... Nici eu nu m'am încrezut până acum. Dar acum mă încrez în tine. Îți făgăduiesc să-ți fiu ocrotitor și soț iubitor și te întreb: eu te-am crezut pe tine vrednică, tu mă crezi pe mine?... Ascultă, Sando. La capătul văii, în sus, începe pădurea și în ea e un schit și un călugăr bătrân. El o să ne cunune... Mă fac tător de lemn... Ne-om clădi colibă într-o poiană și-om trăi singuri, departe de rele, unul al altuia... Și ne-o ajuta Dumnezeu.

Câtva timp fu tăcere. Apoi fata își șterse lacrimile. Nu zise nimic, ci se aplecă și sărută mîna flăcăului. El o privia cu ochii lui plini de comori de bunătate și îi zise cu o veselie potolită și gravă:

— Vezi tu, Sando, tot e bună lumea lui Dumnezeu că ne îngăduie să ne facem singuri norocul.

Apoi porniră tăcuți, unul lângă altul, în susul văii, făcându-și prin ierburi cărare nouă.

O stea licărea deasupra iubirii lor umilite. Și încet, în adâncul albastru, se aprinseră, una câte una, lumini depărtate și line ca la un început de sărbătoare a cerului.

(„Convorbiri Literare.”)

G. Vălsan.

Nr. 15631—1908.

In cauza comasatilor al hotarului „Pojana” după teritoriul oraşului Brassó se publică următoarea:

Szám 8184/908.

polg.

HIRDETÉS.

Közhírré teszem, hogy a Brassó város határához tartozó „Pojana” nevű — a 12730—13061 helyrajzi számú birtokrészekből álló — határresznek tagosítása tehát részleges tagosítás iránt folyamatban levő birtokrendezési ügyben a brassói kir. törvényszéknek 6676/908 polg. szám alatt hozott végzésével alólirt mint eljáró bíró az előmunkálatok vezetése és teljesítése végett kiküldetvén, ennél fogva az 1908 évi 500 I. M. számú alatt kiadott utasítás 64. §-a értelmében az előmunkálatok megkezdésére, nevezetesen az érdekelt felek képviselőinek rendezése, a földmérő megválasztása, a költségelőirányzat elkészítése valamint azon bizottság tagjainak, mely az e részben fennálló szabályok értelmében a városi közegeket a birtokrendezési költségjárulékok körüli teendőkben ellenőrzi (1908. évi 800. I. M. számú rendelet 21 §-a) megválasztása végett tárgyalási határnapul az 1903. évi szeptember hó 26. napjának délelőtti 8 óráját Brassóban a kir. törvényszéknek — az igazságügyi palóta I. emeleti 68. számú termébe — ezennél kitűzőm, melyre az összes érdekelteket azzal a figyelmeztetéssel idézem meg, hogy a fenneb hivatkozott utasítás 55. §-ának 2. bekezdése szerint a szabályszerűen megidézett felek elmaradása a kitűzött tárgyalás megtartását nem akadályozza.

Együttal a birtokrendezésre jogosított földmérőket felhívom, hogy azok, a kik ebben az ügyben a földmérői teendőket elvégezni szándékoznak, a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat a fenneb kitűzött határnap előtt hozzam, vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

A fenneb kitűzött határnapról a már többször idézett utasítás 64. §-ának utolsó bekezdése értelmében a közérdeket érintő esetleges észrevételek megtétele, s ez okból a tárgyaláson való megjelenhetés céljából Brassóvármegye tiszti ügyészét Brassóvármegye árvászekét, Brassó város árvászekét, a brassó megyei m. kir. államépítészeti hivatalt, a brassói m. kir. kulturmérnöki hivatalt, a m. kir. államvasutak igazgatóságát, a brassói m. kir. állami-erdőhivatalt, a brassói kir. erdőfelügyelőséget és a sepsiszentgyörgyi állattenyésztési m. kir. kerületi felügyelőségét is értesitem.

Brassó, 1908. évi szeptember hó 7-én.

A kir. törvényszék nevében

Ábrahám István,

eljáró kir. törvényszéki bíró.

Brassó, in 20 Sept. 1908

375,2—3.

Magistratul oraşenesc.

Nr. 15864/908.

PUBLICAȚIUNE.

Pe baza recercării On tribunal regesc din loc se aduce la cunoştinţa publică, ca On. acela în privinţa comasării locurilor din „Pojana” aflătoare pe hotarul comunei Brassó a emis următoarea rezoluţiune:

6676—908. polg. szám.

V é g z é s .

Brassó város határához tartozó „Pojana” nevű 12730—13061. helyrajzi számú birtokrészekből álló határresznek tagosítása folyamatba tett birtokrendezési ügyben a meg-

engedhetőség kérdésében a 10348—907. polg. szám alatt hozott elsőfokú bírósági ítélet és az ezt helyben hagyó a 894—908. szám alatt hozott kir. ítéltáblai ítélet jogerőre emelkedett.

Ennél fogva a kir. törvényszék ebben a részleges tagosítási ügyben az előmunkálatok megkezdését és teljesítését elrendelni és az 1908. évi március hó 20-ik napján 500—908. I. M. szám alatt kiadott utasítás 51. §-a értelmében az előmunkálatok vezetése és teljesítése végett Ábrahám István kir. törvényszéki bírót ezenel kiküldi azzal, hogy a nevezett kiküldött bíró mint eljáró bíró a birtokrendezés összes előmunkálataiban hivatalból és önállóan fog eljárni.

Erről a kir. törvényszék Ábrahám István kir. törvényszéki bírót, a vonatkozó ügyiratok kiadása mellett, továbbá az érdekelt feleket, illetőleg képviselőiket a jelen végzés kézbesítése, illetőleg a Brassó szab. kir. város területén és a szomszédos községek területén szokott módon leendő közhírrététel útján értesíti.

Brassó, 1908. szept. hó 7-én.

A brassói kir. törvényszék mint úrbéri bíróság üléseiből.

Dr. Jahn Frigyes,

Zakariás,

elnök.

jegyző.

Brassó, in 18 Septemvrie 1908.

(325,2—3.)

Magistratul oraşenesc.

Nr. cons. 6290—1908.

Publicare de licitaţiune.

Pentru esarândarea podului cu drept de vamă dintre opidul Blaj şi comuna Veza şi a celui din jos a satului Blaj, alocă a podurilor cu drept de vamă de peste Târnava-mare şi Târnava-mică apartinătoare Dominiului Metropolitan gr. cat. de Alba-Julia şi Făgăraş, ce va avea loc în Blaj la 22 Oct. n. 1908 la 10 oare a. m. în cancelaria advocatului archidiecezană.

Podurile mai sus amintite se vor esarânda pe 3 ani succesivi de la 1 Ianuarie 1909 n. începând.

Preţul de strigare este 4200 cor.

Condiţiile de esarândare se pot vedea în cancelaria advocatului archidiecezan.

Cei ce doresc a lua parte la licitaţie, sunt obligaţi a depune un vadiu de 420 cor. în bani gata, ori în hârtii de valoare, notate la bursa din Budapesta.

Ofertele prezentate în scris până la acel termin se vor lua numai atunci în considerare, dacă se vor face pe lângă accludarea vadului amintit şi pe lângă declaraţiunea, că oferentul cunoaşte condiţiunile de esarândare.

Blaj, la 22 Sept. 1908.

Dr. Juliu Maniu,

(328,1—2.)

advocat archidiecezan.

Nr. cons. 6290—1908.

Publicare de licitaţiune.

Pentru esarândarea vămii târgului din oraşul Blaj şi din comuna Mănărade se va ţine licitaţiune publică în Blaj la 22 Oct. n. 1908 la 11 oare a. m. în cancelaria advocatului archidiecezană.

Dreptul aparţinător fondului Catedralei de a culege vama târgului din Blaj şi Mănărade se va esarânda pe 3 ani succesivi din 1 Ianuarie 1909 începând.

Preţul de strigare este 6000 cor.

Condiţiile de licitare şi esarândare se pot vedea în cancelaria advocatului archidiecezan.

Cei ce doresc a lua parte la licitaţie, sunt obligaţi a depune un vadiu de 600 cor. în bani gata, ori hârtii de valoare notate la bursa din Budapesta.

Ofertele prezentate în scris până la termenul de sus, să vor lua numai atunci în considerare, dacă se vor

face pe lângă accludarea vadiului amintit şi pe lângă declaraţiunea, că oferentul cunoaşte condiţiunile de esarândare.

Blaj, la 22 Septemvrie 1908.

Dr. Juliu Maniu,

(328,1—2.)

advocat archidiecezan

Nr. 379—1908.

Publicaţiune.

Mercuri în 30 Septemvrie a. c. st. n. la 10 oare a. m. se va ţine în cancelaria subscisei administraţiunei silvanale în Brassó o pertractare de ofert inchisă în privinţa vânsărei a ca 200 stânjeni blane de fag şi 50 stânjeni creci de fag, din tăetura pentru 1909 „Susaica” (Poiană) a scrisului oraş.

Ofertele înscrise şi timbrate, provăzută cu 60 cor. vadiu, şi care trebuie să ţină declaraţiunea cumpăratului că cunoaşte condiţiunile de ofert şi se supune acelor necondiţionat sunt a se înainta la acest oficiu până în ziua sussumită. În ofertă să fie declarat pentru 1 metru de blane şi pentru 1 metru creci.

Amănuntele condiţiunilor de ofert se pot vedea la acest oficiu.

Brassó, in 15 Septemvrie 1908.

Administraţiunea silvanală oraş-Timiş.

329,1—1.

Sz. 3281—1908. szb.

Pályázati hirdetmény.

Fogaras vármegye, Alsó-árpást járásban megüresedett Alsó-visti 13427 lélekszámmal bíró körörvost állásra ezennel pályázatot hirdetek, és ezen állást elnyerni óhajtokat felhívom, hogy : z 1876 évi XIV t. cz. 143 §-ában illetve az 1883 évi I. t. cz. 9 §-ában előirt képzettségüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket folyó évi Október hó 15-ig déli 12 óráig hivata-

Nr. 372—908.

PUBLICAȚIUNE.

Vineri în 25 Septemvrie a. c. la 10 oare a. m. să vinde pe calea licitaţiunei verbale în cancelaria subscisei administraţiunei lemnele rămase în picioare din tăetura „Vancsa de jos” parcellată şi adecă:

1) Parcela Nr. 1: 133 buc. de fag cu 90 m ³ . preţul strigărei 164 cor.	
2) " " 2: 110 " " " 122 " " " 220 "	
3) " " 3: 413 " " " 116 " " " 209 "	
4) " " 4: 171 " " " 142 " " " 298 "	
5) " " 5: 380 " " " 220 " " " 440 "	
6) " " 6: 207 " " " 318 " " " 670 "	
7) " " 7: 152 " " " 225 " " " 472 "	
8) " " 8: 232 " " " 216 " " " 456 "	
9) " " 9: 146 " " " 165 " " " 313 "	
10) " " 10: 33 " " " 49 " " " 90 "	

Fiecare parcelă se va licita separat. Înainte de licitarea a depune ca vadiu 10% din preţul strigărei. Condiţiunile mai deaproape şi registru de primire să pot lua în vedere la mine.

Brassó, 10 Septemvrie 1908.

319,2—2.

Administraţia forestieră oraş-Timiş.

Nr. 389/1908.

Publicaţiune.

Luni în 5 Octomvrie a. c. la 10 oare a. m. se va ţine în cancelaria administraţiunei pădurilor oraş. Timiş în Brassó o licitaţiune cu oferte în scris pentru darea în arândă a următoarelor locuri de păşune în pădure din oraş-Timiş pe timp de 6 ani dela 1 Ianuarie 1908 până la finea anului 1914.

4) Revirul oraş-Timiş:

1. Obiect de păşune: Trainer, Crucer mic, Timiş-Vára, Valea vămii, Lamba mică.

a) păşune de pădure 798.12 K. J. } suma 814.76 K. J.
b) livezile 16.64 " " }

B) Revirul Timiş:

VII. Obiect de păşune: Lamba mare, Valea morari, Drágavölgy (piscul richiti).

a) pădure: 1042.16 K. J. } suma 1049.81 K. J.
b) livezile 7.65 " " }

Fiecare obiect deosebit se va da în arândă.

Oferte închise, timbrate în ordine şi scris cu sumele oferite şi cu declaraţiunea, că cferentul cunoaşte condiţiunile şi se supune acelor, sunt a se prezenta la administraţia pădurilor oraş-Timiş până la 5 Oct. a. c. la 10 oare a. m.

Condiţiunile de arândare se pot lua în vedere în cancelaria subscisei administraţiunei.

Brassó, in 19 Sept. 1908.

Administraţia pădurilor oraş-Timiş.

lomhoz annál inkább benyujtsék, mert később érkező folyamodványok nem lesznek tekintetbe véve.

A körorvos székhelye Alsó-vist.

Javadalmazás 1600 korona évi fizetés, 400 korona utiátalány és 400 korona lakbér, melyösszeg az állampénztárból utólagosan fizettetik, továbbá a szabályrendeletileg megállapított látogatási díjak.

A körorvos jegyesult a jegyzött nyugdíj intézetbe belépni. Házi gyógyszerár elnyerése is kilátásba van helyezve.

Köteles azonban a körorvos a községeket havankint kétszer rendesen látogatni és a vagyontalan betegeket ingyen gyógykezelni.

A megválasztott körorvos köteles állását 8 nap alatt elfoglalni.

A választás napját később fogom kitűzni.

Alsó-árpás, 1908. évi szeptember hó 23-án.

Bokross Emil,

(330,1—3.)

főszolgabíró.

Nr. 373—1908.

PUBLICAȚIUNE.

Vineri, în 25 Septembrie a. c. la 10 oare a. m. să va da pe calea licitaţiunei verbale în cancelaria oficiului forest. Brassó, lemnele rămase îndărăt în tăietura veche „Vladiţ” 1317 dărbate de fag buşteni din picioare cu 900 metri cubici, din aceste lemne da 40% blane de fag şi 60% coade. Preţuite preţul strigărei 1260 coroane. Ca vadiu a se depune 126 coroane.

Condiţiunile mai deaproape să pot vedea în cancelaria oficiului admistrativ.

Brassó, in 9 Septemvrie 1908.

Adminis. pădurii oraş-Timiş.

(319,2—2)

Nr. 380—1908.

Publicațiune.

Pentru producerea și transportul în magazinul orășenesc lemne de foc de fag se va ținea în 3 October st. n. Sâmbătă la 10 oare a. m. o licitațiune cu oferte în cancelaria subscrisiei administrațiunii forestieră. Quantul este:

I. Pădurea orășenească:

- a) In Putreda: 800 m. blane de fag.
200 „ creci „ „

Ca vadiu este depus 100 de coroane.

- b) In Götlnerölgy (Valea șindilii: 1600 m. blane de fag.
400 „ creci „ „

Ca vadiu este depus 100 de coroane.

Amatorii va prezenta ofertele lor în scris și timbrată cu vadiu deasupra, tot deodată vor declara prețul pentru producerea și transportul de un stâjen (à 4 metri).

Ofertele astfel instruite a se prezenta până la 3 Octomvre st. n. la 10 oare a. m.

Condițiunile detaliate se pot vedea în biroul acestui oficiu.

Brassó, 15 Septembrie 15.

329,1—1.

Administrațiunea forestieră oraș-Timiș.

Avis.

O familie română din Bacău (Moldova) caută un bărbat și o femeie. Bărbatul ca îngrijitor la curte, iar femeia, ca bucătăreasă.

Preferiți sunt cei fără de copii.

Informațiuni se pot lua dela Administrațiune.

(3—8.

Tauri din Pinzgau.

Tauri de 1—1 $\frac{3}{4}$ ani, soiul curat, (prima calitate), rasă Pinzgau pentru prăsilă, de proveniență originală din Pinzgau, introduși în catastro regnicolar, sunt oricând de vânzare la Fabrica de zahăr din Bod (lângă Brassó). (Stațiunea căilor ferate Botfalú m. á. v.)

NICOLAE RONCEA,

primul măestru român de apaducte, canalisări, instalații de gaz și telefoane,

BRAȘOV, Pe Tocile Nr. 16,

se recomandă On. public din Brașov pentru ori și ce lucrare de instalațiuni, canalisări și apaducte, closețe, trenajații, pivnițe, cu deosebire pentru lucrări de canalizare, closețe (îmblători), conform planului de canalizare și al statutului orășenesc.

In curs de 14 ani de când lucrez în Brașov ori și ce lucrare mi s'a încredințat am executat spre mulțumirea celor ce m'au onorat cu lucrări în branșa mea.

Primul atelier român de curelărie.

Primul atelier de curelar român
VASILIE MUSCALU
BRAȘOV, Strada nouă, Nr. 7.

Am onoare a recomanda On. Public din Brașov și jur
Atelierul meu de curelărie

provăzută cu tot felul de hamuri de lucș și pentru lucru din piele de blanc, precum și tot felul de curele de incins, d. e. șerpăre de piele de tot felul: negre, galbene, de covor cu ținte, care este sub conducerea mea proprie.

Se primesc și reparațiuni de tot felul, d. e. eufere, geante de călătorie și pungi.

Totodată mai fac cunoscut, că în depozitul meu s'a află gata: plosci de lemn în orice mărime, îmbrăcate în curele fine.

Cu stimă Vasilie Muscalu.

PREȚURI MODERATE.

Institut indigen. Banca de asigurare „TRANSILVANIA” din Sibiu

intemeiată la anul 1868

in Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigurază în cele mai avantajoase condiții:

— contra pericolului de incendiu și exploziune, —
edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

— asupra vieții omului —

in toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix, asigurări de copii, de studii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:

95,816.412 cor.

Capital asigurat asupra vieții:

9,882.454 coroane.

Dela întemeiere institutul a solvit:

pentru despăg. de incendii 4.484.278-83 c., pt. capitale asig. pe viață 4.028.113-12 c.

Oferte și informațiuni se pot primi dela: Direcțiunea în Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 etajul I, curtea I, și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj, și Oradea-mare, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

Cruce seu stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.

Vindecă și înviorază

Nu e mijloc secret.

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă bo-

se da împrejurării, că le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, tînturi de ureche, bătăie de inimă, spăciuri de inimă, asmă, aușul greu, spăciuri de stomac, lipsa poftei de mîncare, reoasă la mîci și la picioare, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sîngelui și multor altor bôle, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — In cancelaria mea se află atestate încurte din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine pôte examina aceste atestate Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se restituie banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zădărnica, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta”, de ore-ce „Crucea-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficial oprit, fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat. Deja înfînătașea orucei mele electro-magnetice o recomandă îndosebi

Prețul aparatului mare e 8 cor. Prețul aparatului mic e 6 cor.

folosibil la morburii, cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vîndare pentru țară și străinătate etc.

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V/28, Strada VADÁSZ 34, colțul strada Kálmán.

Antreprize de pompe funebre

E. Tutsek.

Brașov, Strada Porții Nr. 3.

vis-à-vis de Băcănă Stéua Roșie.

Recomandă Onor. public la casuri de mörte, aşedământul său de înmormântare bogat asortat in cari toate obiectele, atât sortele mai de rënd, cât și cele mai fine, se pot căpăta cu prețuri ieftine.

Comisiune și depou de sicriuri de metal ce se pot închide hermetic, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea propriă a tuturor sicriurilor de lemn, de metal și imitațiuni de metal și de lemn de stejaru.

Depou de cununi pentru monumente și plantici cu prețurile cele mai moderate.

Representanță de monumente de marmură, carē funebre proprii cu 2 și cu 4 cai, precum și un car funebru vênēt, pentru copii, precum și ciolii.

Comande întregi se esecută prompt și ieftin, i au asupra-mi și transporturi de morți in străinătate.

La casuri de mörte a se adresa la

E. Tutsek.

53—*

„Gazeta Transilvaniei” cu numărul à 10 fileri se vinde la zaraful Dumitru Pop, la tutungeria de pe parcul Rudolf și la Eremias Nepoții.